

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی
سؤالات - اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آیین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی

سال اول - شماره ۲۵۲
صفحه ۸۸۶

میرسید محمد ششمی نماینده مجلس شورای ملی

۲شنبه ۳ دی ماه ۱۳۲۴

دوره چهاردهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۴۵۲

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

- ۱ - بقیه مذاکرات یکصد و هفتاد و چهارمین جلسه مجلس شورای ملی صفحه ۱۰-۱۱
- ۲ - قوانین ۱۰
- ۳ - آگهی های رسمی و ثبتی ۱۱

مذاکرات مجلس

بقیه جلسه ۱۷۴

مجلس نیم ساعت قبل از ظهر روز یکشنبه دوم دی ماه ۱۳۲۴ برپاست آقای امیر تیمور نایب رئیس مجدداً تشکیل گردید .

فهرست مطالب :

- ۱ - بقیه مذاکره در لایحه چهاردهم بودجه مملکتی . بهداری .
- ۲ - تقدیم هفت فقره لایحه از طرف آقایان وزیر دارائی و وزیر دادگستری و وزیر کشاورزی و وزیر

۱- بقیه مذاکره در لایحه چهاردهم بودجه مملکتی

تأمین بکنند و نکرده و با این کیفیت ملاحظه بفرمائید که مردم این شهرستان های دور افتاده از مرکز چقدر در زحمت هستند که یک حرف نوری که داشته باشند و بخوانند بر کز بدوات تلگراف بزنند آن حرف را بزنند پیشنهادی کرده بود رئیس پست و تلگراف فارس که خیلی عملی و ساده بود و آن این بود که دولت اگر در حال حاضر برایش مشکل است که سیم کشی تلگرافی بکند سه دستگاه کوچک تلگراف بی سیم فرستنده کوچک برای فسا و لار و جهرم بخرند که فعلاً تلگرافشان را بر کز شیراز اینطور مخابره بکنند و از آنجا با تلگراف بی سیم بنقطه های مملکت مخابره بشود و این مورد استدعا است که تقاضای رئیس پست و تلگراف فارس را دولت قبول و عملی بکند . موضوع فرهنگ فارس را من بطور خیلی اجمال عرض میکنم بودجه هفت فرمانداری و هفت شهرستان فارس را وقتی

نایب رئیس - آقای دکتر زنگنه .
حاذقی - آقایان حرف تمام نشده وسط حرف من بود که مجلس از اکثریت افتاد .
نایب رئیس - تمام نشده بفرمائید .
حاذقی - بنده قسمتی از مستدعیات اهالی فارس را که میبایستی مورد توجه هیئت محترم دولت قرار بگیرد عرض رساندم بکفایت از احتیاجات فارس موضوع احتیاجات تلگرافی فارس است که عموم آقایان نمایندگان محترم تصدیق خواهند فرمود در یک استانی که مشتمل بر هفت شهرستان است حداقل بایستی دولت سیم کشی تلگراف این شهرستانها را که وسیله ارتباط آنها با مرکز است تأمین بکند چندین سال است که این موضوع جزء برنامه کار وزارت پست و تلگراف است که سیم کشی تلگراف بین شیراز و شهرستان فسا ، شهرستان لار و شهرستان جهرم و فیروز آباد را

سنجیدیم با یکی از شهرستانهای مشابه خودش که نزدیک مرکز باشد باز دیدیم کمتر است . البته باید دولت نسبت به تمام سکنه کشور شاهنشاهی ایران علی السویه و بیک صورت عادلانه توجه بکند که در حقیقت تمام افراد مملکت از مزایایی که باید بهره مند شوند بشوند استدعا میکنم آقای وزیر دارائی عریض بنده را توجه بفرمائید تا اینکه در هیئت دولت مورد توجه قرار بدهند . من خیلی متأسفم و هیچ وقت مایل نیستم که وقت مجلس شورای ملی را بگیرم و اگر ضرورت نبود و مدت ها روی این مسائل ما انفراداً و جمعاً تهنیتی نکرده بودیم در یک همچو موقع دقیق و حساسی حاضر نمیشدم وقت مجلس شورای ملی را بگیرم و حالاً هم که این عریض را میبکنم استدعای توجه و ترتیب اثر را دارم . یکی از مستدعیات مردم فارس توجه بقسمت کشاورزی از نظر آبیاری است ، فارس یک منطقه وسیعی است که استعداد توسعه فلاحی زیادی دارد ولی متأسفانه با داشتن اراضی مستعد و حاصلخیز آب ندارد و این موضوع کم آبی هم یک چیز مهمی نیست خیلی قابل اصلاح و در حقیقت قابل تأمین است مشروط بر اینکه وزارت کشاورزی بوسیله بنگاه مستقل آبیاری یک توجه خاصی بقسمت آبیاری آنجا بکند . تذکری که اینجا میدهم یک ملیون تومان عطیه ملوکانه برای آبیاری فارس مدتهاست همینطور از طرف وزارت دارائی به حال انتقال داده نشده و من خواهش میکنم چون این یک عمل انتفاعی است که در موقع مصرف کردن یک عده بکار وادار میشوند یک راندمان Rendement

و منافعی هم برای آن قسمت از مملکت دارد این قسمت را هم در درجه اول مورد توجه قرار بدهند که از خزانه داری کسب این پول را انتقال بدهند . یک قسمت دیگر مربوطاً بآبباری چهارم است . مردم چهارم در سال گذشته از مجلس شورای ملی تقاضای دو چیز کردند یکی نان و یکی آب ، و این دو تقاضای باندازه مشروع بود که همان موقع هم که من اینجا عرض کردم بشد دولت توجه بکنند که کسری نان این شهرستان تا مین بشود یعنی تثبیت فله یا اداره کل فله که از یک جاهائی که اضافه آرد میگردند این شهرستان که کسری بود و در آنجا هم در وقتیکه کسری هم مقرر فرمایند گان امضا کردند و دادیم ولی آن بصوب نرسید اما خوشبختانه سال گذشته وضع زراعت و ابلات در آنجا خوب شد بطوریکه این مشکل برداشته شد و نان آنجا تا مین شد ولی ایشان متأسفانه هنوز تا مین نشده است . سبدهزار تومان بنگاه مستقل آبیاری تهد کرده است بشرکت آبیاری چهارم بپردازد و این کار هم مدتی عمل کردیم آقای دکتر معظمی هم در بنگاه مستقل آبیاری حضور داشتند که چندین روز جلسه کردیم و صحبت شد اساساً شرکت متظم شد و خلاصه برای اجرا عمل حاضر شد حتی بنگاه مستقل آبیاری مدتی است از وزارت دارائی تقاضای این پول را کرده است استدعا میشود این مساعدت را در باره اهالی آنجا بکنند و این پول را هر چه زودتر بحساب شرکت ببانگ ملی انتقال بدهند تا اینکه بتوانیم انشاء الله این قدم غیر را برای مردم آنجا برداریم ، از طرف اعلیحضرت همایونی هم بنگاه آبیاری چهارم و شرکت آبیاری آنجا در حدود چهار صد هزار ریال اعطاشده که من اینجا بنمایند کمی مردم آنجا تشکر میکنند نصف این مبلغ که هنوز انتقال نیاقت . آنرا هم انتقال بدهند که ما مشغول کار بشویم (انکرانی - ازلت باید تشکر بکنید) البته پادشاه ایران مظاهر ملت ایران است وقتی از ایشان تشکر کردیم از مجموعه ملت ایران تشکر کرده ایم (انکرانی - پولها مال ما است) در این لایحه دولت ماده دومش که عبارت است از اجازه برای پرداخت حقوق کارمندان دولت همانطور که دیر روز هم عرض کردم تمام نمایندگان مجلس متفق هستند که بایستی حقوق کارمندان دولت داده شود اما اینجا یک نکته هم هست که من فرصت را منقذ می شمارم ، حقوق در برابر کار داده میشود و بایستی هیئت محترم دولت که مسئول اصلاح معایب مملکت هستند یک راه چاره برای اینکه کارمندان دولت هم برای مملکت کار بکنند ببینند ، این یک عملی است و اصلاحی است که مورد انتظار مجلس شورای ملی است و هیچ مانع خارجی و داخلی هم وجود ندارد (صحیح است) مقصود بنده این است که آقایان وزراء توجه داشته باشند که در درجه اول که بشت میز وزارتخانه شان تشریف میبرند بایستی رؤسای ادارات و اعضای اداره های وزارتخانه خود را بکار تشویق بکنند ، و اداری بکنند (صحیح است) من این عرضی را که میکنم چه در موقعی که انتخار خدمت در دولت را داشته و حالا هم که انتخار خدمت در مجلس شورای ملی را دارم شخصاً بوقت خپلی اهمیت بدهم و همیشه سر وقت حاضر برای کار بودم اما مکرر شده است که من برای یک کار عمومی بیک وزارتخانه مراجعه کردم ساعت هشت و نیم ،

نه و نیم شده است و ببینیم که عده زیادی از اعضاء و عناصر مؤثر وزارتخانه سر کارشان نیستند (صحیح است) (فداکار - به مجلس ناسی میکنند) سرپرستان حاضر نیستند این یک امری است که خیلی ساده است ولی در ضمن جریان امور مملکت خیلی تأثیر دارد استندها میکنند آقای وزیر دارائی توجه بفرمایند چون این یک موضوعی است که باید درش تصمیم عملی بگیرند (فداکار - از مجلس تقلید میکنند) وقتی صحبت از اصلاحات میشود خود آقایان هیئت دولت هم تصدیق میفرمایند ولی میگویند بکنیم معایب هست این است این است مثل اینکه آنها هم فقط برای شکایت و ناله هستند در حالیکه اینها مسئول اصلاح هستند در صورتیکه دولت قدرت دارد این اصلاحات را عملی بکنند اینها قدرت قانونی دارند برای اصلاحات مملکت باید این اصلاحات را جدأ عملی بکنند من اینجا استدعا می کنم از وقت عرض میکنم .

فداکار - اگر مجلس بگذارد

نایب رئیس - بین صحبت ناطق تمنی میکنم صحبت نفرمائید

حاذقی - اغلب از رؤسای ادارات دولتی برای خودشان نه هیچگونه مسئولیتی قائل هستند و نه هم ناشی از نقص قانون نیست در قانون ما پیش بینی شده است که رئیس مسئول یک دستگاه دولتی یا یک اداره تاچه حد اختیار دارد که کارها را رتق و فتق کند اما تا اندازه ای این اصل در مملکت ما مبتذل است که رؤسای اداره ها مثل اینکه فقط یک ماشین تحریر و واسطه هستند که در حقیقت هر کاری هر قدر کوچک و ساده هم باشد هیچ عملی نمیکنند جز اینکه امضا بکنند و گزارش بدهند بمقام ما فوق و کارهای جزئی مدام در مرحله بورکراسی و نهی که کاغذ و عرض گزارش و وقت گذراندن است در حالیکه من معتقد هستم که آقایان وزیران محترم مخصوصاً باید تصمیم بگیرند و بخشنامه کنند که رؤسای اداره ها بایستی در حدود صلاحیت قانونی کارهای مردم و ارباب رجوع را حل و فصل بکنند تمام بکنند اگر یکجائی بمقتضای قانون بایستی نظر مافوق توجه و وزیر را جلب بکنند در آنجا استثنائاً اینکار را بکنند قسمت مهم کندی جریان کارهای مردم که موجب شکایت آنها شده همین است که اعضاء و رؤسای اداره ها برای خودشان نه اختیاری قائل هستند و نه مسئولیتی ، مسئولیت قائل نیستند برای اینکه دیده شده که در اثر سهل انگاری حقوق اشخاصی تضییع شده ولی بعد اشخاص هیچگونه وسیله برای تعقیب آن رئیس که با کندی جریان کار موجب تضییع حقوق آن شخص شده بوده و هر وقت هم شکایت کرده اند که این کار چندین وقت در جریان بوده و نتیجه نرسیده هیچگونه رسیدگی و ترتیب اثری باین شکایت داده نشده است برای نمونه من چند فقره کاری که مبتلا به مردم بوده است و کندی جریان باندازه ای بوده است که اسباب تأسف است اینجا عرض میکنم ، عده ای از عاملین قماش در مملکت پیش از شهر بود ۱۳۲۰ یک میانانی پول بعنوان ودیعه و سپرده بصندوق دولت دادند که اگر تخلفی کردند دولت آنرا ضبط کند چهار سال است که وضع توزیع قماش عوض شده باین معنی که بصورت انحصار درآمد و اخیراً هم از انحصار خارج شد ولی همینطور از اقطار مملکت و مخصوصاً از

فارس شکایت میکنند که سپرده آنها که بصندوق دولت داد اند و حالا باید پس بگیرند با آنها نداده اند و مخصوصاً خود من نسبت باین موضوع چندین فقره اقدام کردم و چندین فقره ازدولتهای وقت سؤال کردم ولی روی همین اصول غلط کاغذ پرانی همینطور از اینجا مراجعه دادند باز فارس و فارس مراجعه دادند با اینچاهو هر شش ماه یک مرتبه پرونده میرفت بمحل و بر میگشت و هیچ عرضه و جریمه اینکه یک رئیس مسئولی تصمیم بگیرد و امضاء کند که این پول مردم را که بدولت سپرده اند پس بدهند نبود و از اینجا اخیراً تصمیم گرفتند که صریحاً این تلگراف را بکنند و خواهش میکنم که آقای وزیر دارائی توجه بفرمایند و بهیئت تصفیه دستور بدهند که مال مردم و پول مردم را که بصندوق دولت و دیرمه داده اند پس بدهند یکی دیگر هم موضوع فرودگاه شیراز است که دیر روز عرض کردم که بایستی اعتبارش انتقال داده شود صاحب آن اراضی بن مراجعه کرد اتفاقاً صاحب آن اراضی برادر زاده آقای حکیم الملک نخست وزیر است او میگفت که چهار سال است که من تقاضا میکنم این زمین را که دولت از من گرفته است برای فرودگاه و مال من است و سندی مالکیت آن در دست من است این را دولت با من معامله اش را تصفیه بکنند ، پول این زمین بدهند یا عوض اینرا بمن بدهند و همینطور چهار سال است که در وزارت جنگ جناب آقای وزیر جنگ این را لطفاً یادداشت بفرمائید (یکی از نمایندگان کان - اگر آقای امامی بگذرانند) البته آقای جمال امامی هم اجازه میدهند که پول این فرودگاه شیراز که وزارت جنگ گرفته است بصاحب او داده بشود یا در عوضش زمین یا هر چه داده میشود این صاحب ملک را راضی بکنند (فداکار - همه شان همینطورند) یکی دیگر راجع بقرار دادهای پستی فارس است وزارت پست و تلگراف بعد از آنکه منافع با یک بیما نگرانی نباشد است که پیمان ببندد که اینها پست ها را حمل و نقل کند در فارس و چندین ماه است که آنها مشغول کار هستند ولی پول بانها داده نمیشود زیرا بیمه شان در دست اعضاء و در جریان امضاء است و الان چندماه است که بین وزارت پست و تلگراف و وزارت دارائی در جریان است و معلوم نیست این در جریان بودن تا کی ادامه پیدا میکند استدعا میکنم این مردم قای وزیر دارائی یادداشت بفرمایند این اشکالاتی که هست اینها را بر طرف کنند و یک کارهایی که دولت میخواهد انجام بدهد اینطرف ارباب رجوع را خسته و متاثر نکند یک موضوع دیگری که میخواهم بطور نمونه عرض بکنم یکی از کارمندان دولت در فارس با اسم نرمنند این نمونه از کندی جریان کارهای دولت در امری است که آقای فرمند کفیل پیشه و وزیر فارس بود این در سال ۱۳۰۴ بخد مت دولت مشغول شده بود و با حقوق ۵ تومان بیست سال است که همینطور مشغول خدمت است و اخیراً حقوقش رسیده بوده ۷ تومان و پیشه اشده بود که حقوقش ترمیم بشود ماخذ حقوقش ۱۳۰ تومان برسد یکسال ونیم است این موضوع بین وزارت پیشه و هنر و وزارت دارائی در جریان است و خود من هم رفتم و پرونده اش را دیدم بیرو این نامه ها شاید بیش از ۲۰۰ مرسله در عرض این یکسال ونیم از وزارت پیشه نوشته اند (فداکار آقا وقت کم است مسائل خصوصی را نفرمائید)

نایب رئیس - آقای فداکار مجدداً زجناب عالی تمنی میکنم ، بین نطق ناطق صحبت نفرمائید .

فداکار - این حرفها خصوصی است .

نایب رئیس - ۰۰۰ آنوقت بنده مجبور میشوم دخلی نکرده اخطار کنم خواهش می کنم صحبت نفرمائید .

حاذقی - یکسال دینم این موضوع در جریان بوده است و خوب بود که وزارت دارائی در همان مراسم اول جواب بدهد که این اضافه داده نمیشود و این مرد بعد از بیست سال خدمت همان ۲۹ تومان حقوق برایش کافی است ولی متأسفانه این جریان و این کندیها باعث میشود که اشخاص را شاک و ناراضی کنند . یکی دیگر از این کندیهای جریان کار موضوع اجرای برنامه تعلیمات دینی در دبیرستانها و دانشسرا های قدمائی است سال گذشته این موضوع در شورای عالی فرهنگ بصوب رسید و الان یکسال دینم است اجرای این دستور باصطلاح اجراست ، وزارت فرهنگ باید موجبات اجرای آنرا فراهم بکنند یک چاشکات میکنند که ما کتاب نداده اند ، یکجا شکایت میکنند که ما رسماً ابلاغ نکرده اند و اینها نشان میدهند که دستگاه دولت بآن کیفیت که باید سریع و محکم و جدی کار کند ، کار نمی کند و البته از این دولتی که مرکب از عناصر وطن پرست و در رشته خودشان متخصص و عالم تشکیل شده انتظار می رود یک چاره برای رفع این شکایات و اصلاحاتی که لازم است بیندیشند ، یک موضوع دیگر این است که بیکم قدری تخم پنبه دولت در هر یک از شهرها داشت که بفروشد در تابستان آگهی مزایده آنرا داده اند مردم آنرا خریده اند که زمستان برای علوفه دوابشان مصرف کنند ، تا حال که اول زمستان است هنوز اداره تصفیه پنبه جواب تلگراف هیئت تصفیه پنبه شهرستانها را نداده است (صحیح است) و با شکایت کرده اند که اگر تابستان بشود اینها دیگر بپرد ما نمیخورد (صحیح است) و دیگر معامله آنهام انجام نمیگیرد (پیمین اسفندیاری - و فاسد شد همه اش) البته این تذکرات همینطور که عرض کردم بیشتر از نظر اصلاح مملکتی است ، یک قسمت عرایض بنده هم مربوط بدستگاه قضائی است که روی سخن باجناب آقای وزیر دادگستری است باید در نظر داشته باشند ، آقای وزیر دادگستری ، انتظار مجلس شورای ملی این است که واقعاً دستگاه قضائی مملکت ضمانت اجرای حق و عدالت در مملکت باشد ، اصل پیدایش دادگستری برای این است که حق مظلوم را از ظالم بگیرد و باو بدهد و دیگر اینکه در موارد جزائی ، نسبت بر تنگ بزه جرم و مجازاتی اعمال بشود که آن مجرم متنبه بشود یا اگر هم از مرحله تنبیه او گذشته لاف و وسیله تنبیه دیگران بشود اما متأسفانه دستگاه قضائی ما اینطور نیست دستگاههای ما خیلی کند کار میکنند و مردم را بستوه می آورند

ساسان - قضات استقلال ندارند

نایب رئیس - آقای ساسان صحبت ناطق را قطع نفرمائید ، بدون اجازه حق صحبت ندارید

ساسان - قاضی را که باراده یک وکیل مجلس عزل و نصب بکنند ، زاین دادگستری را باید بست

حاذقی - پرونده هائی است که دیده شده است ده ها سال در محاکم ابتدائی

و در محاکم نیز همینطور در جریان است بکنند . بکنند . بدون عرایض مجلس شورای ملی مراجعه کرد و میگفت که بچند سال پیش یک پرونده ۵۰۰۰ (انکرانی - آقا چرا به همین نگفتید صحبت نکنند که دوسه هفته گفت) (صدای زنگ نایب رئیس) یک پرونده هست که یک نفر مالک چهل راس فاطر در فارس داشته است امیر لشکر آذربایجان ۱۸ سال پیش خواهش میکنم آقای وزیر جنگ توجه بفرمایند ، یک کسی از ارباب رجوع که بصوب عرایض یک پیر مردی است که میگفت من وقتی آمدم بتهران جوان و سالم بودم ، بنده متاثر شدم که بیرون فرسوده بوده میگفت چهل فاطر آورده بچند سال پیش دولت ضبط کرده برای اردو کشی حالا کارش بدادگاه نظامی افتاده باجای دیگر نمیادند ، این ۱۸ سال در طهران مانده برای احقاق حقش و همینطور هست ، و نظیر این پرونده هائی هست که بیست سال طول کشیده و حتی دعوی بارش بفرزندان و نوها و بنیره های آنها رسیده است این البته بیک دستگاه صالحی نیست بایستی توجه شود که افلاک ما کم بسرعت به اجزات شاکبهار رسیدگی کنند و مسئولیت داشته باشند مخصوصاً جناب آقای وزیر دادگستری یادداشت بفرمایند آمارها را بخواهند اگر معلوم شد که یک رئیس دادگاه خوب کار نمیکند از او برادرند الا اگر خوب کار کرد تشویق کنند و طوری بشود که واقماً مردم بدستگاه قضائی امیدوار باشند و دستگاه قضائی مرجع حل و فصل خصومات اشخاصی که حق دارند و وسیله جلوگیری از تکرار جرم و جنایت باشد ، اگر آقایان نمایندگان محترم بخاطر داشته باشند در دوره سیزدهم یک قانونی بدو فوریت از مجلس شورای ملی گذشت که مربوط بشکلی دادگاههای نظامی بود که جرائمی که در این موضوع پیش میامد فوریت رسیدگی کنند و مرتکب را هر چه زودتر باشد مجازات قانونی مجازات بکنند و طوری باشد که این دادگاههای نظامی تیز و اینها نداشته باشد ، یک مرحله بدوی و مرحله تجدیدنظر در همان موقع یک قتل اتفاق افتاد در طهران که دختر سرتیپ میمندرا اینجا روز روشن زدند و کشتند و قاتل او را هم در جرم جرم گرفتند و آوردند برای محاکمه همین دادگاه نظامی پس از مدتها رسیدگی قاتل را محکوم باعدام کرد و آن مسبب را محکوم بپنجسال حبس . در دادگاه تجدید نظر پس از هفت ، هشت ماه وقت تلف کردن و مدتها معطلی قاتل را که مسلم بود و با آلت قتل گرفتار شده بود و آن چکی که خونهای آن مرحوم بود نوبی جیبش بود او را معاف کردند از اعدام و تبدیل بجسب کردند باز از دادگاههای نظامی جریانات و داستانهائی است که اگر عرض کنم وقت مجلس گرفته میشود ، یک پرونده ایست مربوط بقتل فرخزاد نرائی که دوسال است این در دست رسیدگی است و مدتی است که از طرف کبیسون عرایض راجع باین موضوع تعقیب شده است و تقاضای رسیدگی کرده اند و حتی شمه که آنجا پرونده انتخابات بلوچستان بود آن پرونده را ابطال کرد ولی هنوز دادگاه نظامی هیچگونه اقدام مؤثر و عملی که منتهی باحقوق حق و نه مقتول بشود نکرده اند در حالیکه اینگونه کارها را باید سریعاً عملی بکنند (صادقی - آقا ذکر اینها بصلاح کشور نیست نفرمائید) البته اینها را که میگویم بمنظور اصلاح است و یقین دارم که چون ملاحظه مند باصلاح هستند اینها را اصلاح خواهند کرد .

نایب رئیس - آقای حاذقی تمنی میکنم مختصرتر بفرمائید و مرعات وقت مجلس را بکنید .

حاذقی - چشم اطاعت دارم انتظار میکنم دستورتان را ، دیگر راجع بقسمت های دیگر قضائی عرضی نمیکند ولی عرض میکنم راجع بدیوان کبیر که آقای وزیر دادگستری باید این نکته را در نظر بگیرند الان هزارها پرونده مأمورینی که اغلب شان هم مورد اتهام شان خیلی کوچک و جزئی هست اینها همینطور در دیوان کبیر متراکم است باید طوری بشود که سرماً نسبت باین پرونده ها بیکصد ها و هزارها مستخدمین دولت که بجزای کوه حکی در تهران بلا تکلیف هستند رسیدگی شود و زودتر تکلیف آنها معلوم بشود یا محکوم بشوند و مجازات بشوند یا تبرئه شوند و سرکار خودشان بروند

پیمین اسفندیاری - البته

نایب رئیس - آقای پیمین نیایست چنانچه ای صحبت بنمائید .

پیمین اسفندیاری - حرف باید زد کار که بدون حرف نمیشود .

حاذقی - در مقابل این اصلاحات البته بایستی تا حدی بتوقفات مشروع کارمندان دولت هم رسیدگی کرد البته در این لایحه تأخیری توجه باین موضوع شده ولی من باز میخواهم اضافه بکنم که موضوع اصلاح قانون استخدام کشوری مدت ها است در مجلس شورای ملی مورد توجه آقایان نمایندگان محترم بوده است این راهم باید آقای وزیر دارائی توجه بفرمایند یکی دیگر هم راجع به تقاضای کارمندان پیمانی است که همه آقایان مورد ابتلاشان است و آن نامه هائی است که داده اند و روزی نیست که دهها نفر نماینده کارمندان قرار دادی بدرخانه آقایان یا در مجلس مزاحم آقایان نشوند این یک تقاضای خیلی مشروعی است الان در حدود بیست هزار نفر کارمند پیمانی و قرار دادی و همگی هستند که دولت باید تکلیف آنها را معلوم بکنند اگر چنانچه دولت قلمی لایحه ای را که دولت قبل داده بود مورد نظرشان است آقای وزیر دارائی توجه بفرمایند و تقاضا کنند که در مجلس مطرح شود و اگر عملی نیست همانطوریکه آقای اردلان فرمودند با یک ماده که افزوده شود بقانون فعلی اینها را از این صورت بیرون بیاورند و اینها را بصورت کارمندان رسمی دولت با همان شرایط قانون استخدام در بیاورند که رفع اشکال بشود این موضوعی است که بنده از زبان تمام آقایان نمایندگان عرض کردم (صحیح است) یکی دیگر تبصره ایست در اینجا که میگوید کارمندان حکمی و قرار دادی با بودن کارمندان رسمی استخدام نمیشوند این حرفی است درست که دولت از این تبعه احتیاجی به مستخدم ندارد این موضوع مورد تصدیق همه ما ها است باستانه ایسانسبهای حقوق که بایستی قاضی شوند و آموزش کار بشوند و همینطور مهندسین دانشکده فنی که باید مشغول کارهای رسمی باشند و همین طور فارغ التحصیل های مدرسه سیاسی که بایستی در وزارت شرحه کار بکنند دولت احتیاجی به کارمندان دفتری و اداری و میرزا بنویس ندارد این را ما تصدیق می نمائیم ولی امروز یک عده به کبیسون عرایض مراجعه کرده بودند و خواهش کردند که

یک کلمه جدید بنال کارمندان بی‌مانی باین ماده اضافه شود و نوشته شود که شامل اینها که حالا مشغول خدمت هستند نشود و آنوقت اداره تقاضا برای پرداخت حقوق اینها و تجدید فراداد اینها اشکالی نکند این را هم آقای وزیر دارائی توجه بکنند موافقت بنمایند اینهم یک موضوعی بود که باز مورد ابتلا بود (نایب رئیس - آقا مختصر بفرمائید) چشم من عرضم را تمام می‌کنم ماده ۱۲ و ۱۵ قانون تعلیمات عمومی یک نواقصی داشت که سال گذشته در ماه آذر مجلس شورای ملی وزارت فرهنگ را مکلف کرد که در اسفند ماه یک قانون اصلاحی برای آن دو ماده بیاورد این در حقیقت یک امر قانونی بود که بایستی وزارت فرهنگ آنرا اجراء میکرد و مکرر هم از سایر شهرستانها تکلیف می‌کنند آقایان معلمین که الان در مدرسه هستند و منتظر تصویب این قانون هستند و تقاضا دارند که وزارت فرهنگ زود تر این را به مجلس بدهد (فداکار - کافی است آقا) من در قسمت منظور داشتن چند فقره مستعری در این قانون صد در صد موافق هستم برای این که دادن چند هزار ریال بمرتبه مرحوم داور که خودش را قربان اصلاحات این مملکت کرده است یا فلان رئیس گمرکی که البته در راه انجام وظیفه شهید شده است آن البته مورد تصدیق همه ماها است مملکتی که مبالغ زیادی در راه خرج کند ولی من میخواستم خدمت آقای وزیر دارائی از طرف تمام نمایندگان عرض کنم که این موضوع تبصره ماده دهم خبر کمیسیون بودجه که ریاست محترم کمیسیون هم وعده فرمودند که ضمیمه شود در اینجا و آقای دکتر معظمی هم در آن جلسه وعده فرمودند و این عبارتش این است که وزارت دارائی مجاز است که مطابق دو تالت حقوق مرحوم دکتر عبدالله حامدی و جواد آزادی و ابوالقاسم نراقی را از تاریخ فوت طبق قانون مستمریها بپردازد این مراحل قانونی را طی کرده و وزیر دارائی هم در کمیسیون قبول کرده حالا یا فرصت نشده یا مجال نبوده خواهش میکنم آقای وزیر دارائی (نایب رئیس - خواهش میکنم اجازه بفرمائید عهده‌گفتی نیست) (بلافاصله اکثریت حاصل شد) توجه بفرمائید این منظور تا تأمین بشود.

ملک‌مدنی - مذاکره کانی است
۲ - تقدیم هفت فقره لایحه از طرف آقایان وزیر دارائی و وزیر دادگستری و وزیر کشاورزی و وزیر بهداشت
نایب رئیس - آقای وزیر دارائی

وزیر دارائی - بنده اینطور احساس میکنم از بیاناتی که آقایان فرمودند و اظهار عقیده ای که فرمودند اینطور احساس میکنم که آقایان نمایندگان محترم مقصودشان این است که زودتر مذاکرات در این باب خانه پیدا کنند و تکلیف لایحه چهار دوازدهم و تکلیف مردم و ادارات معلوم شود (دکتر رادمنش - همچو نظری نیست آقا) برای اینکه خاطر آقای حاذقی هم مطمئن بشود این نکته را هم باید عرض کنم که مطالبی را که فرمودند یاد داشت کردم و هر جا ایشان نظر باینکه عرایضی را که به مجلس شورای ملی میرسد چون در مرحله اول مطالعه میفرمودند البته تمام مسائل مبتلی به مردم را مورد توجه قرار داده‌اند و حالا امروز یک قسمت از آن را در مجلس شورای ملی فرمودند و سایر اوقات هم چه بنده در خارج باشم و چه در وزارت دارائی همه این مطالبی را که بمقررا بنده مطمئن باشند که یادداشت میکنم و مأمور اجرای شکایاتی که بایشان میرسد هستم در یک قسمت راجع باینکه آقای اردلان آنروز فرمودند البته لایحه هم در باره کسانی که در راه انجام وظیفه فوت کرده اند تقدیم مجلس شورای ملی خواهد شد (اردلان - تشکر میکنم) ضمنا برای اینکه خاطر آقایان نمایندگان مطمئن باشد همانطوریکه در موقع برنامه به عرض مجلس شورای ملی رسید و همچنین وقتی هم که لایحه یک دوازدهم مربوط به آبان ماه مطرح بود یک پیشنهادی گمان میکنم آقای دکتر کشاورز کرده بنده عرض کردم که یک لایحه‌ای در دست تهیه است و عنقریب تقدیم میکنم بواسطه کثرت مشغله یک قدری طول کشیده بود امروز اینجا چند فقره لایحه است که تقدیم مجلس شورای ملی میکنم که هم منظور ایشان تأمین بشود هم منظور اصلاحی که سایر آقایان دارند در ضمن تصویب این اواجح بانجام خواهد رسید یک فقره از این اواجح لایحه ایست مربوط به بودجه مملکت یعنی برای اینکه بدانیم عوایدی که از مردم گرفته میشود بچه طریق باید بین احتیاجات و مصارف مختلفه مملکت توزیع بشود یک لایحه تنظیم شده به عرض آقایان میرسد که مثلا چند درصد از عواید مملکت صرف معارف بشود و چند درصد صرف معیشت و چند درصد صرف وزارت خارجه و چند درصد صرف معارف قوای تأمینیه خواهد شد البته این ترتیب در کمیسیون دارائی اصلاح خواهد شد و زودتر هم به عرض مجلس شورای ملی و آقایان خواهد رسید و این یک پایه و اساسی بود که در آتیه به تنظیم بودجه از طرف دولت آسانتر خواهد بود و هم تصویب از طرف مجلس شورای ملی یک نکته دیگر هم که در اینجا قید شده و آن اینست که آن اندازه هم که به وزارتخانه اختصاص داده میشود آن وزارتخانه هم مطابق دستور مجلس مکلف باشد آن مخارج را بترتیب معینی به مصرف برساند یعنی یک مقدار از برای احتیاجات اداری - برای احتیاجات فنی - برای کارهای بهره برداری که بطور کلی آنچه که از مردم وصول میشود بر حسب تصدیقی که مجلس شورای ملی خواهد گرفت متناسب معینی مصرف شود این یک لایحه ایست که امروز تقدیم میکنم

وزیر کشاورزی - خاطر آقایان مستحضر است که پیشرفت امور کشاورزی یک قسمتش مربوط با اقدامات دولتی است از قبیل آبیاری باغات نونه دفع آفات نباتی و دامپزشکی و یک سلسله اقداماتی است که جنبه اجتماعی دارد و آنرا باید خود ملاکین و کشاورزان اقدام بکنند مثلا برای تأسیس شرکتهای تعاونی تا محصول کشاورزان بقیمت مناسب فروخته شود و آنچه که مورد احتیاج آنها است بقیمت ارزانی تهیه شود و در دسترس آنها گذاشته شود یا نگاهداری از پیران یا بقیه‌ای که در دهات هستند و بی سرپرست هستند ساختن دبیرستان و بیمارستان از این قبیل برای انجام این امر یک لایحه‌ای تقدیم میکنم برای تأسیس صندوقهای تعاونی به موجب این قانون ملاکین و کشاورزان باید هر سال مقداری از درآمد خود را بآن صندوق بپردازند برای احتیاجات خودشان تحت نظر خودشان اداره میشود برای انجام منظورهای که در این قانون ذکر شده سابقا یک قانونی از طرف جناب آقای بیات به مجلس تقدیم شده بود آن لایحه را بنده پس میگیرم و این قانون را که یک قدری بیشتر مطالعه شده است تقدیم میکنم و استدعا میکنم بقید یک فوریت اگر ممکن باشد تصویب شود

نایب رئیس - آقای وزیر بهداشت جناب عالی هم فرمایشی دارید ؟

وزیر بهداشتی - بنده عرایضم که تاه است یک لایحه ایست که در بهست وسوم امرداد ۱۳۲۳ راجع بادویه اختصاصی تقدیم مجلس شورای ملی شده است استدعا دارم که ریاست محترم مقرر فرمایند که رجوع شود بکمیسیون بهداشتی که زودتر تصویب شود .

۳ - بقیه مذاکره در خبر کمیسیون بودجه راجع بچهار دوازدهم نایب رئیس - بکمیسیون ارجاع میشود آقای طوسی راجع بپیشنهادی که جناب عالی فرمودید چون عده برای رای کافی نیست اگر موافقت بفرمائید وقتیکه عده برای رای کافی شد پیشنهاد آقا قرائت بشود چون پیشنهاد خروج از دستور فرمودید و باید عده برای رای کافی باشد

دکتر کشاورز - مخالفم
نایب رئیس - آقای طوسی
 طوسی - این پیشنهاد بنده از دوناظر است اول اشکال بنده در امور جاری خود مجلس شورای ملی است با کمال تأسف اجازه میخواهم عرض کنم با این راهی که ما داریم میرویم هیچوقت بمنزل نخواهیم رسید وقتی اعلام میفرمائید سه ساعت قبل از ظهر بایستی مجلس تشکیل شود آنوقت بیساعت قبل از ظهر جلسه حاضر کار میشود بعد هم یک ربع بعد از ظهر جلسه از اکثریت می‌افتد (صاحب است) قدر مسلم بهیچوجه بکار نخواهید رسید خیلی من شوشوتم که دولت در این موقع فعالیت خارق العاده‌ای نشان میدهند و می لایحه می‌آورند ولی قطع دارم و اطمینان دارم که هیچکدام از این لوایح نخواهد گذشت چرا ؟ برای اینست که بیست و دو ماه است از دوره چهاردهم مجلس شورای ملی گذشته است و این دردم کار است که میبینیم . البته در این دو ماه هم یعنی تقریباً شصت و نه روز هیچ ممکن نیست که کاری بتوان کرد و امیدوار نیستم که بتوانید لایحه‌ای بگذرانید (حاذقی - چرا آقا ؟ کم کم کنید بگذرد) عرض کردم سه ساعت قبل از ظهر بایستد بنشینید کارتان و بگذرانید کم کم اینطور میکنند ماهه اش می نشینیم شرم میکنیم حرف میزنیم . عمل نداریم . عمل این نیست باید بگوئیم وظیفه هم داریم که بگوئیم تمام منتها را بدبخانه سر کار نمیدهند میگذازند و میگویند کارمند چون حقوق ندارد لایحه چهار دوازدهم بگذرد . این مربوط بکارمند نیست والله دلتان بجال کارمند نمیسوزد من مطمئن هستم و صریحا عرض میکنم تا شش ماه وارد خدمت نشده باشند نمیتوانند بفهمند که این حقوقیکه میدهند بهر پایه‌ای که باشند این حقوق یک پنجم خرج معاش آنها را کفایت نمیکند ماه قبل گفتند این یک ماه آذر راهم بصورت یک دوازدهم بدهند تا آخر ماه درست میکنیم حالا امروز ما را کشانده اند به تنگنا . . . .

پوررضا - آقای طوسی این دلیل خروج از دستور نمیشود
نایب رئیس - آقای پوررضا بدون اجازه صحبت نکنید
پوررضا - تذکری بود
نایب رئیس - تذکره ندهید
طوسی - بنده دلایل را عرض میکنم . آنقدر آشنا بنظامنامه هستم آقا نظر باینکه بنده دارم باین لایحه چهار دوازدهم این است که این لایحه نظیر قانون متمم بودجه ارقام و هزینه های مختلفی دارد که شاید بزرگت زیاد اینجا گنجانده شده و در هر مرتبه صورت صحیحی با اعتقاد بنده ندارد قطع نظر از اینکه بودجه در کشور رو به رفاه و در دو سال اخیر اصولا با قانون اساسی و با حکومت مشروطه و دیموکراسی وفق نمیدهند و انصافا هر مرامتی بلکه هر فردی مایل است بداند چه مبلغ مالیات میدهد و بچه مصرف میرسد . گرچه اینجا اخیرا اصلاح فرمودند ولی این لایحه که دادند منظور را تأمین نمیکند با تصویب این لایحه بودجه سال ۱۳۲۴ کشور که باید ارقام در آمد و هزینه آن بطور صحیح و روشن تعیین شود مثل بودجه سال ۱۳۲۳ برای همیشه مسکوت خواهند ماند و این عمل در تاریخ دوره چهاردهم . . . .

نایب رئیس - آقای طوسی - تمنی میکنم برای خروج از دستور توضیح بدهید
طوسی - اینهم برای خروج از دستور است چون می بینم که باین ترتیب نتیجه بخش نخواهد بود پیشنهاد میکنم که یک دوازدهم این ماه را هم برای پرداخت حقوق مستخدمین بدهید و این لایحه از دستور خارج شود تا بیشتر فرصت صحبت پیدا کنیم اجازه بدهید از موقع استفاده بکنم چهل روز است بنده اجازه خواسته ام صحبت کنم تا امروز بن اجازه نداده اند و حالا استدعا میکنم که یک دوازدهم را موافقت بفرمائید تصویب شود و حقوق کارمندان دولت بابت آذرماه پرداخت شود و بعد آقایان بنشینند در اطراف لایحه صحبت کنند و این کار را انجام بدهند

نایب رئیس - آقای طباطبائی جناب عالی باین پیشنهاد مخالفید ؟
دکتر کشاورز - بنده قبل از ایشان اجازه خواستم
نایب رئیس - آقای دکتر کشاورز جناب عالی خودتان را می بینید ولی بنده اینجا همه را می بینم شرحی هم که منشی ها نوشته اند روی میز است ممکن است تشریف بیاورید ملاحظه بفرمائید
فداکار - قلم دست دشمن است
دکتر کشاورز - جناب عالی آقای امیر تیمور طرفداری میکنید
نایب رئیس - آقای دکتر کشاورز جناب عالی اطمینان میدهم که بهیچوجه طرفداری از شما و آقای طباطبائی و دیگران نمیشود . شما و آقای طباطبائی و سایرین در نظر من یکی هستید (صاحب است) بنده که اینجا نشسته ام طبق اجازه هائی که منشها ثبت میکنند و جلوی من میگذازند میخواهم این اجازه هائی است که منشها روی میز من گذاشته اند در درجه اول آقای طباطبائی را نوشته اند بعد جناب عالی را نوشته اند بعد آقای نبوی شما نباید یک چنین فرمایشی را بفرمائید و برخلاف توقع وانتظار بنده است که آقایان جهت یک چنین نسبتی را ببنده بدهید
فداکار - خوب بود منشهای دست راست و دست چپ راهوش کنید (خنده نمایندگان)
محمد طباطبائی - عرض کنم وقتیکه آقای طوسی پیشنهاد کردند که این لایحه از دستور خارج شود من که خواستم با آقای طوسی جواب عرض بکنم از لحاظ علاقه کامل بخود این لایحه و نسبت بگذشتن آن نبود یک مطلبی آقا فرمودند که بنظر من تا حالا کسی جواب نداده است آن این است که میگویند مجلس در ظرف این بیست و دو ماه کاری انجام نداده است این مطلب مکرر گفته شده است و جواب صحیحی هم باین مطلب داده نشده است این را من میگویم که دلایلش چیست است که کار نگذاشته است . این دلیلی دارد که کار نمیکند . . . .

طوسی - خواهش میکنم که سه ماهه اوبستر کمیون بدهد . . . .
محمد طباطبائی - . . . .
 یکسره بودیم مانند نوزده ماهه این نوزده ماهه تمامش اوبستر کمیون است باینجهت که ما همه مان یک مطالبی را که ابدأ مربوط لایحه بیست و مخالف روش و ترتیب مجلس است اینجا میبینیم مذاکره

میشود در مین اینکه مجلس شورای ملی پیشنهاد آقای دولت آبادی را قبول کرده که لایحه چهار دوازدهم مطرح شود و رای هم داده است برخلاف رای با می شود پیشنهاد خروج از دستور را می کشیم و بنام این پیشنهاد از کشور تا مدینه هر چه دلستان می خواهد میگوئیم ما شرم گداشته ایم آزادی کلام، آزادی افکار و حال آنکه این جا جای قانون است این عمل برخلاف آزادی است اینها مجلس شورای ملی است این جا میدان نطق و کنفرانس و خطابه نیست نطق و کنفرانس جایش اینجا نیست این جا قوه مقننه و قانون گذاری است این جا نه مرصه تبلیغات است میدان کشمکش نه محل خطابه و سخنوری...

طوسی - الان مشغولید (خنده نمایندگان) **محمد طباطبائی** - حالا از لحاظ مجامع عینی ندارد همه می دانند که من نمی خواهم با کسی مجامع کنم باید احترام مجلس را رعایت کنیم اینجا را تبدیل نکنیم میدان این جا مجلس است این جا قوه مقننه است و محل قانون گذاری است اجازه بدهید وقتی که قانون مطرح میشود در حدود قانون صحبت کنند این را هم من بدم که هر لایحه ای که بیاید از الف تا یاء... تا پیشنهاد بکنم اما این کار قبیح است و وکیل این کار را نباید بکنند یک لایحه است مجلس دیروز رای داد باینکه این لایحه مطرح شود جلسه هم تعطیل نشده این دنباله همان جلسه است که نفس داده حالا ما می آئیم اتلاف وقت می کنیم زحمت میکشیم کلیات عجیب و غریب که اصلا مربوط بآن نیست میگوئیم این را واقعا از لحاظ احترام با آقا نمیگوئیم، ایکاش این اشتباه را تنها آقا می کردند این روش ۲۰ ماهه مجلس شورای ملی است بهین جهت است که در اینجا کاری نگذشته و نخواهد گذشت

مهندس فریور - دیر و زایل کسی که مخالفت کرد خود آقا بودید

محمد طباطبائی - من با جو مخالفت کردم؟

مهندس فریور - با طرحش

محمد طباطبائی - من با طرحش مخالفت نکردم اختصار قانونی کردم

مطابق اصل ۳۳ قانون اساسی لایحه که وزیر حق دارد در کمیسیون بودجه لایحه بدهد و موضوع تازه را مطرح کند و نه وکیل حق پیشنهاد خرج دارد من مخالفت با طرح لایحه نکردم و نگفتم که مطرح نشود این چه مربوط باین است که دیر و زایل مخالفت کردم مخالفت نکردم که مطرح نشود حالا هم عرض میکنم فقط در حدود این لایحه میشود صحبت کرد و نه حرف دیگر و نه پیشنهاد دیگر که قانونی نیست و صحیح نیست و باعث اتلاف وقت است (صحیح است)

نایب رئیس - همه برای رای کافی نیست (طوسی توضیح داد) دیگر توضیحی ندارد منی میکنم که اجازه بفرمائید وارد کارمان بشویم و قتیکه همه کافی شد رای میگیریم یک عده از آقایان نمایندگان محترم آقای دکتر شفق آقای صفوی آقای پوررضا آقای فرمند پیشنهاد کلیات را کرده اند (صحیح است) (دکتر زاده منشی مخالفت) (نماینده ایستادیاری - مخالفت)

(تکرانی - مخالف) **دکتر معظمی** - اجازه بدهید بنده مخبرم می خواهم توضیحی بدم که بس بگیند **نایب رئیس** - اجازه بدهید آقای دکتر شفق صحبت کنند **یکی از نمایندگان** اجازه بفرمائید میخوانند بس بگیند **تهرانچی** - اگر پس نگیند نمی شود مذاکره کرد - چون پیشنهاد خارج از دستور است باید پس بگیند تا بشود صحبت کرد **نایب رئیس** - اجازه بفرمائید ایشان صحبت کنند

تهرانچی - خیر نمی شود صحبت کرد مگر اینکه پس بگیند **نایب رئیس** - وقتی که عده برای رای کافی نیست مجلس را هم نمی شود معطل کرد

طوسی - آقا بنده مسترد نمودم بنا به تقاضای عده ای از آقایان

نایب رئیس - آقای دکتر شفق بفرمائید **دکتر شفق** - توضیحات زیادی ندارم همه آقایان متوجه هستند که وقت کم است بگفته لایحه پیشنهاد شده و کارهایی نموده اند در این لایحه هم پیشنهادات مفیدی داده شده اجازه بفرمائید بقیه صحبت های کلی از بین برود و وارد خود این لایحه بشویم و بنده بتجزیه یک دوازدهم هم معتقد نیستم اجازه بدهید که یک جلسه دیگر هم فردا باشد و این لایحه تمام شود (مهندس فریور فرود) یک جلسه دیگر که فردا باشد حاضر بشویم و این لایحه را بهین ترتیب با کمک مساعدی بگذرانیم همه میدانیم که اوضاع مالی دولت در این موقع بخصوص خوب نیست و بایستی ما هر چه زودتر در این باب مساعدت فوری بکنیم من استدعا میکنم آقایان موافقت بفرمائید که بهین شرط اگر امروز هم کافی نیست فردا جلسه بشود

مهندس فریور - تحقیق بفرمائید به مساعدت بپردازم چرا کسی نیست در مجلس **نایب رئیس** - اگر کسی بیرون هست بگوئید بیایند

هر آستانه ایستادیاری - بنده رفتم کسی نیست **نایب رئیس** - آقای دکتر زاده منشی

دکتر زاده منشی - بطور کلی اینطور احساس میشود که مجلس شورای ملی حاضر به مباحثه و صحبت نیست هر وقت صلاح بدانند یک مطالبی گفته شود می آیند و میگویند دست میزنند و مجلس را ختم میکنند و میروند و بدینکار هیچ حق و اجازه صحبت نمیدهند اگر ما بخواهیم که در این مملکت دموکراسی باشد اول باید در همین مجلس شورای ملی دموکراسی باشد که همه نمایندگان نظریات خودشان را آزادانه راجع به هر موضوعی بگویند ما در مجلس شورای ملی دموکراسی نداریم در مجلس چند ماه است بروی مردم بسته است و مردم راه نمیدهند و قتیکه در مجلس بروی مردم بسته باشد در سایر ادارات هم طبعی بروی آنها بسته است (زنک نایب رئیس)

نایب رئیس - آقای دکتر زاده منشی جناب عالی در اطراف موضوع باید صحبت بفرمائید و خارج از موضوع نفرمائید

دکتر زاده منشی - خارج از موضوع نیست در همان موضوع است (نایب رئیس) خارج از موضوع نشود) شما که هنوز نمیدانید بنده چه میگویم **نایب رئیس** - شخص آن باینده است مطابق نظامنامه **دکتر زاده منشی** - این راجع به موضوع است که به حق نمیدهد حرف بزیم من تعجب میکنم هر وقت که ما میخواستیم صحبت کنیم جناب عالی حق نمیدهد ما صحبت کنیم و می اصرار میورزید که ما حرف بزیم **مهندس فریور** - لایحه بودجه است میتوانند حرف نزنند

دکتر زاده منشی - لایحه بودجه است هر حرفی میتوانیم بزیم نماینده مجلس در دو مورد میتواند راجع به هر چیزی و در کلیات صحبت کند یکی راجع به برنامه دولت و یکی هم راجع بودجه در برنامه دولت نگذاشتید ما صحبت کنیم و نظریات خودمان را بگوئیم در برنامه دولت وقتیکه یک موافق و یک مخالف صحبت کرد بیهانه مصلح عالی کشور که باید فوراً تکلیف دولت در عرض بگوروزیم عین شود نشستم و گفتیم برخواستیم یک نهار هم با دادید و سرمان را شیره مسالیدید و رای گرفتند و بیرونمان کردند (خنده نمایندگان) حالا هم موضوع لایحه بودجه است این آخرین لایحه است که ما نمایندگان دوره چهاردهم میتوانیم در باره او و در خصوص بودجه کل کشور صحبت کنیم این لایحه چهار دوازدهم است لایحه بودجه است در اینجا شما اجازه میدید که دولت قبیل مالیاتی را که سابقا میسر گرفته است حالا هم بگیرد و همه قبیل مخارجی را که میسر کرده است حالا هم بکند یک چیزهایی در اینجا هست که واقعا خانمان بر انداز است چندین میلیون دلار چندین صد هزار لیره بعدی در این جا خرج پیشنهاد شده است که واقعا بنده وجدانم به چوچه حاضر نیست که باین موادری داده شود و عقیده دارم که در باب آنها بطور کلی صحبت شود و علاوه چون موضوع بحث در بودجه است هر یک از آقایان نمایندگان حق دارند که راجع به بودجه صحبت کنند راجع باوضاع آشفته مالی کشور صحبت کنند وقتیکه شایق نمیدهد بنمایندگان در این قبیل موارد صحبت بکنند آنوقت وضعیت تاریک تر میشود و روز بروز دشواریها زیاد تر میشود آنوقت بطور کلی مسئولیت متوجه کسانی است که دهان مردم را می بندند و نمیگذارند صحبت بکنند مردم هیچ نوع آزادی در این مملکت جزئی آوردند ولی آنها هم مصادف شد که بدیم بودجه جزء هم فایده ندارد روی چه اساسی ما تصویب کنیم مملکت که تشکیلاتی ندارد و بنده فعلا خیلی خوشوقتیم که جناب آقای وزیر قبل از این تذکرات یک لایحه ای دادند که لایحه اساسی است امیدوارم اگر موفق بشویم و این لایحه از مجلس بگذرد شاید بگفتمی در این ولایت فلاح امیدی بگذشتن بودجه و اصلاح و رسیدگی بجزئیاتش نداریم این چهار دوازدهم هم اگر نگذرد آن مختصریکه از این دستگاه نامش باقی مانده نامش خواهد شد و از بین میرود اینست که از روی ضرورت و ناچارای موافقت میکنیم با گذشتن این لایحه چند دوازدهم ولی ضمنا بنده هم مثل سایر آقایان از موقع استفاده میکنم که یک تذکره ای بدیم عرض هم کردم که هر وقت اکثریت باشد بنده صرف نظر میکنم که این لایحه بگذرد باین تذکرات هم بنده اساساً موافق نبودم ولی بدیم که نقص آئین - نامه و نقص کار مجلس ما را وادار کرده است که این

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

نایب رئیس - آقای دکتر زنک

دکتر زنک - اگر اکثریت بشود بنده هم اصراری ندارم که صحبت کنم بخصوص که خیلی امیدوار بنتیجه تذکره یا صحبت نیستم بهر حال بنده بعنوان موافق اسم نوشته ام عرض کنم بنده موافق با گذشتن این لایحه هستم یعنی موافق بگذشتن لایحه این چهار دوازدهم برای اینکه کارها از این وضع خرابی که هست خرابتر نشود ولی اساساً البته بنده با یکدوازدهم و دو دوازدهم و چهار دوازدهم مخالف بودم حتی در اوایل مجلس وقتیکه کمیسیون بودجه تشکیل شد و لایحه ای آمد در کمیسیون بودجه آقای دکتر طاهری عقیده داشتند همان لایحه ای را که دولت آورده است لایحه مختصری بوده بگذرانیم از مجلس بگذرد و تصویب شود در سال ۱۳۲۳ بنده آنوقت با یک عده از آقایان رفقا معتقد بودیم که این بدر نمی خورد حتی آقای دکتر میلسیو که آنجا بودند بنده جدا اعتراض کردم و گفتم که در کجای امریکا یا مملکت دیگر بگوروزد کاغذ که چند سطر درش ذکر شده اسمش را بودجه مملکت میشود گذاشت ایشان هم جوابی نداشتند بگویند رفتند و یک قانون سختی هم گذشت که اگر تا آخر ماه بودجه جزء نیآورند وزراء حقوق نخواهند داشت و اینها بودجه جزئی آوردند ولی آنها هم مصادف شد که بدیم بودجه جزء هم فایده ندارد روی چه اساسی ما تصویب کنیم مملکت که تشکیلاتی ندارد و بنده فعلا خیلی خوشوقتیم که جناب آقای وزیر قبل از این تذکرات یک لایحه ای دادند که لایحه اساسی است امیدوارم اگر موفق بشویم و این لایحه از مجلس بگذرد شاید بگفتمی در این ولایت فلاح امیدی بگذشتن بودجه و اصلاح و رسیدگی بجزئیاتش نداریم این چهار دوازدهم هم اگر نگذرد آن مختصریکه از این دستگاه نامش باقی مانده نامش خواهد شد و از بین میرود اینست که از روی ضرورت و ناچارای موافقت میکنیم با گذشتن این لایحه چند دوازدهم ولی ضمنا بنده هم مثل سایر آقایان از موقع استفاده میکنم که یک تذکره ای بدیم عرض هم کردم که هر وقت اکثریت باشد بنده صرف نظر میکنم که این لایحه بگذرد باین تذکرات هم بنده اساساً موافق نبودم ولی بدیم که نقص آئین - نامه و نقص کار مجلس ما را وادار کرده است که این

پوررضا - پیشنهاد بنده را بخوانید بنده هم توضیح دادم **نایب رئیس** - تمام پیشنهادات یک عنوان دارد شما هم میتوانی توضیح بدهید

مهندس فریور - در پیشنهادت یک مخالف و یک موافق میتوانی صحبت کنند **نایب رئیس** - آقای مهندس فریور تمنی

میکند در وظایف بنده دخالت نفرمائید **مهندس فریور** - وظایف طبق نظامنامه است یک مخالف و یک موافق صحبت کرده اند یک بام و چند هوا که نمیشود **نایب رئیس** - آقا عرض میکنم عده برای رای کافی نیست بنده نمیتوانم که عده را خلق کنم ناچار باید صحبت شود **مهندس فریور** - کافی نیست بسیار خوب **نایب رئیس** - پس موافقت بفرمائید که بنده آره ادامه داده شدم نمی خواهم مذاکره را ختم کنم و بهین جهت عرض میکنم مذاکره شود **مهندس فریور** - خیلی خوب باید مذاکره شود

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

نایب رئیس - آقای دکتر زنک

دکتر زنک - اگر اکثریت بشود بنده هم اصراری ندارم که صحبت کنم بخصوص که خیلی امیدوار بنتیجه تذکره یا صحبت نیستم بهر حال بنده بعنوان موافق اسم نوشته ام عرض کنم بنده موافق با گذشتن این لایحه هستم یعنی موافق بگذشتن لایحه این چهار دوازدهم برای اینکه کارها از این وضع خرابی که هست خرابتر نشود ولی اساساً البته بنده با یکدوازدهم و دو دوازدهم و چهار دوازدهم مخالف بودم حتی در اوایل مجلس وقتیکه کمیسیون بودجه تشکیل شد و لایحه ای آمد در کمیسیون بودجه آقای دکتر طاهری عقیده داشتند همان لایحه ای را که دولت آورده است لایحه مختصری بوده بگذرانیم از مجلس بگذرد و تصویب شود در سال ۱۳۲۳ بنده آنوقت با یک عده از آقایان رفقا معتقد بودیم که این بدر نمی خورد حتی آقای دکتر میلسیو که آنجا بودند بنده جدا اعتراض کردم و گفتم که در کجای امریکا یا مملکت دیگر بگوروزد کاغذ که چند سطر درش ذکر شده اسمش را بودجه مملکت میشود گذاشت ایشان هم جوابی نداشتند بگویند رفتند و یک قانون سختی هم گذشت که اگر تا آخر ماه بودجه جزء نیآورند وزراء حقوق نخواهند داشت و اینها بودجه جزئی آوردند ولی آنها هم مصادف شد که بدیم بودجه جزء هم فایده ندارد روی چه اساسی ما تصویب کنیم مملکت که تشکیلاتی ندارد و بنده فعلا خیلی خوشوقتیم که جناب آقای وزیر قبل از این تذکرات یک لایحه ای دادند که لایحه اساسی است امیدوارم اگر موفق بشویم و این لایحه از مجلس بگذرد شاید بگفتمی در این ولایت فلاح امیدی بگذشتن بودجه و اصلاح و رسیدگی بجزئیاتش نداریم این چهار دوازدهم هم اگر نگذرد آن مختصریکه از این دستگاه نامش باقی مانده نامش خواهد شد و از بین میرود اینست که از روی ضرورت و ناچارای موافقت میکنیم با گذشتن این لایحه چند دوازدهم ولی ضمنا بنده هم مثل سایر آقایان از موقع استفاده میکنم که یک تذکره ای بدیم عرض هم کردم که هر وقت اکثریت باشد بنده صرف نظر میکنم که این لایحه بگذرد باین تذکرات هم بنده اساساً موافق نبودم ولی بدیم که نقص آئین - نامه و نقص کار مجلس ما را وادار کرده است که این

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

نایب رئیس - آقای دکتر زنک

دکتر زنک - اگر اکثریت بشود بنده هم اصراری ندارم که صحبت کنم بخصوص که خیلی امیدوار بنتیجه تذکره یا صحبت نیستم بهر حال بنده بعنوان موافق اسم نوشته ام عرض کنم بنده موافق با گذشتن این لایحه هستم یعنی موافق بگذشتن لایحه این چهار دوازدهم برای اینکه کارها از این وضع خرابی که هست خرابتر نشود ولی اساساً البته بنده با یکدوازدهم و دو دوازدهم و چهار دوازدهم مخالف بودم حتی در اوایل مجلس وقتیکه کمیسیون بودجه تشکیل شد و لایحه ای آمد در کمیسیون بودجه آقای دکتر طاهری عقیده داشتند همان لایحه ای را که دولت آورده است لایحه مختصری بوده بگذرانیم از مجلس بگذرد و تصویب شود در سال ۱۳۲۳ بنده آنوقت با یک عده از آقایان رفقا معتقد بودیم که این بدر نمی خورد حتی آقای دکتر میلسیو که آنجا بودند بنده جدا اعتراض کردم و گفتم که در کجای امریکا یا مملکت دیگر بگوروزد کاغذ که چند سطر درش ذکر شده اسمش را بودجه مملکت میشود گذاشت ایشان هم جوابی نداشتند بگویند رفتند و یک قانون سختی هم گذشت که اگر تا آخر ماه بودجه جزء نیآورند وزراء حقوق نخواهند داشت و اینها بودجه جزئی آوردند ولی آنها هم مصادف شد که بدیم بودجه جزء هم فایده ندارد روی چه اساسی ما تصویب کنیم مملکت که تشکیلاتی ندارد و بنده فعلا خیلی خوشوقتیم که جناب آقای وزیر قبل از این تذکرات یک لایحه ای دادند که لایحه اساسی است امیدوارم اگر موفق بشویم و این لایحه از مجلس بگذرد شاید بگفتمی در این ولایت فلاح امیدی بگذشتن بودجه و اصلاح و رسیدگی بجزئیاتش نداریم این چهار دوازدهم هم اگر نگذرد آن مختصریکه از این دستگاه نامش باقی مانده نامش خواهد شد و از بین میرود اینست که از روی ضرورت و ناچارای موافقت میکنیم با گذشتن این لایحه چند دوازدهم ولی ضمنا بنده هم مثل سایر آقایان از موقع استفاده میکنم که یک تذکره ای بدیم عرض هم کردم که هر وقت اکثریت باشد بنده صرف نظر میکنم که این لایحه بگذرد باین تذکرات هم بنده اساساً موافق نبودم ولی بدیم که نقص آئین - نامه و نقص کار مجلس ما را وادار کرده است که این

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

نایب رئیس - آقای دکتر زنک

دکتر زنک - اگر اکثریت بشود بنده هم اصراری ندارم که صحبت کنم بخصوص که خیلی امیدوار بنتیجه تذکره یا صحبت نیستم بهر حال بنده بعنوان موافق اسم نوشته ام عرض کنم بنده موافق با گذشتن این لایحه هستم یعنی موافق بگذشتن لایحه این چهار دوازدهم برای اینکه کارها از این وضع خرابی که هست خرابتر نشود ولی اساساً البته بنده با یکدوازدهم و دو دوازدهم و چهار دوازدهم مخالف بودم حتی در اوایل مجلس وقتیکه کمیسیون بودجه تشکیل شد و لایحه ای آمد در کمیسیون بودجه آقای دکتر طاهری عقیده داشتند همان لایحه ای را که دولت آورده است لایحه مختصری بوده بگذرانیم از مجلس بگذرد و تصویب شود در سال ۱۳۲۳ بنده آنوقت با یک عده از آقایان رفقا معتقد بودیم که این بدر نمی خورد حتی آقای دکتر میلسیو که آنجا بودند بنده جدا اعتراض کردم و گفتم که در کجای امریکا یا مملکت دیگر بگوروزد کاغذ که چند سطر درش ذکر شده اسمش را بودجه مملکت میشود گذاشت ایشان هم جوابی نداشتند بگویند رفتند و یک قانون سختی هم گذشت که اگر تا آخر ماه بودجه جزء نیآورند وزراء حقوق نخواهند داشت و اینها بودجه جزئی آوردند ولی آنها هم مصادف شد که بدیم بودجه جزء هم فایده ندارد روی چه اساسی ما تصویب کنیم مملکت که تشکیلاتی ندارد و بنده فعلا خیلی خوشوقتیم که جناب آقای وزیر قبل از این تذکرات یک لایحه ای دادند که لایحه اساسی است امیدوارم اگر موفق بشویم و این لایحه از مجلس بگذرد شاید بگفتمی در این ولایت فلاح امیدی بگذشتن بودجه و اصلاح و رسیدگی بجزئیاتش نداریم این چهار دوازدهم هم اگر نگذرد آن مختصریکه از این دستگاه نامش باقی مانده نامش خواهد شد و از بین میرود اینست که از روی ضرورت و ناچارای موافقت میکنیم با گذشتن این لایحه چند دوازدهم ولی ضمنا بنده هم مثل سایر آقایان از موقع استفاده میکنم که یک تذکره ای بدیم عرض هم کردم که هر وقت اکثریت باشد بنده صرف نظر میکنم که این لایحه بگذرد باین تذکرات هم بنده اساساً موافق نبودم ولی بدیم که نقص آئین - نامه و نقص کار مجلس ما را وادار کرده است که این

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

نایب رئیس - آقای دکتر زنک

دکتر زنک - اگر اکثریت بشود بنده هم اصراری ندارم که صحبت کنم بخصوص که خیلی امیدوار بنتیجه تذکره یا صحبت نیستم بهر حال بنده بعنوان موافق اسم نوشته ام عرض کنم بنده موافق با گذشتن این لایحه هستم یعنی موافق بگذشتن لایحه این چهار دوازدهم برای اینکه کارها از این وضع خرابی که هست خرابتر نشود ولی اساساً البته بنده با یکدوازدهم و دو دوازدهم و چهار دوازدهم مخالف بودم حتی در اوایل مجلس وقتیکه کمیسیون بودجه تشکیل شد و لایحه ای آمد در کمیسیون بودجه آقای دکتر طاهری عقیده داشتند همان لایحه ای را که دولت آورده است لایحه مختصری بوده بگذرانیم از مجلس بگذرد و تصویب شود در سال ۱۳۲۳ بنده آنوقت با یک عده از آقایان رفقا معتقد بودیم که این بدر نمی خورد حتی آقای دکتر میلسیو که آنجا بودند بنده جدا اعتراض کردم و گفتم که در کجای امریکا یا مملکت دیگر بگوروزد کاغذ که چند سطر درش ذکر شده اسمش را بودجه مملکت میشود گذاشت ایشان هم جوابی نداشتند بگویند رفتند و یک قانون سختی هم گذشت که اگر تا آخر ماه بودجه جزء نیآورند وزراء حقوق نخواهند داشت و اینها بودجه جزئی آوردند ولی آنها هم مصادف شد که بدیم بودجه جزء هم فایده ندارد روی چه اساسی ما تصویب کنیم مملکت که تشکیلاتی ندارد و بنده فعلا خیلی خوشوقتیم که جناب آقای وزیر قبل از این تذکرات یک لایحه ای دادند که لایحه اساسی است امیدوارم اگر موفق بشویم و این لایحه از مجلس بگذرد شاید بگفتمی در این ولایت فلاح امیدی بگذشتن بودجه و اصلاح و رسیدگی بجزئیاتش نداریم این چهار دوازدهم هم اگر نگذرد آن مختصریکه از این دستگاه نامش باقی مانده نامش خواهد شد و از بین میرود اینست که از روی ضرورت و ناچارای موافقت میکنیم با گذشتن این لایحه چند دوازدهم ولی ضمنا بنده هم مثل سایر آقایان از موقع استفاده میکنم که یک تذکره ای بدیم عرض هم کردم که هر وقت اکثریت باشد بنده صرف نظر میکنم که این لایحه بگذرد باین تذکرات هم بنده اساساً موافق نبودم ولی بدیم که نقص آئین - نامه و نقص کار مجلس ما را وادار کرده است که این

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

ظهور عمل کنیم بطوریکه گفته شده باشد هر وقت در اوضاع دیگر صحبت میشود بایستی چه در بودجه و چه در برنامه دولت مطالب بطور کلی گفته شود چون در مواقع دیگر در سایر موارد در مطالب خاص باید صحبت و مذاکره بشود و فرصتی نیست باقی بماند مذاکرات قبل از دستور که بآن هم ترتیب اثر داده نمیشود و اهمیت نمیدهند آنچه را که آقای طباطبائی یادآوری کردند این در صورتی است که آئین نامه و طرز کار اجرا شود والا یکی از چیزهای بسیار لازم و وسیله بسیار خوب برای تذکرات و برای اصلاح کارها سؤال است در این مجلس صدها سؤال شده از وزراء و ابداء جواب داده نشده است و ندره جواب داده شده است و حتی کار خرابی آسانی بود که آقایان وزراء بفرمائید که من بفلان سؤال و فلان سؤال نمیتوانم جواب بدم این راهم خود داری در خدمت مصوبات این مجلس چند دوازدهم است که گذشته است و در ایام اعتماد و چند ایام عدم اعتماد اگر کسی خبر باشد از این اوضاع و این مجموعه مصوبات را ببیند تصور میکند که یک مملکتی است که هیچ ایرادی در قوانین ندارد و اصلاح جدیدی در قوانینش و کارهایش لازم نیست خراب نمیکند ولی حقیقت چیست؟ حقیقت اینست که انحطاط اداری ما انحطاط اجتماعی ما بیجا رسیده است که حکومت مملکت چه از طرف مجلس شورای ملی و چه از طرف دولت عبارت از این شده است که یک میلی را بهزار زحمت و با انواع مختلف از مردم وصول کنند و آخر ماه بریزند توی گاو یک عده حقوق بگیر البته بسیاری از آنها ممکن است مستحق باشند و لازم باشد ولی بسیاری از آنها هم ممکن است غیر لازم باشد اداره یک مملکتی اینطور نیست پول دادن یک مستخدم هم البته یکی از کارها است ۲ هزار کار دیگر باید بشود و یکی از آنها اینکار است ولی متأسفانه بشهادت همین مصوبات دوره چهاردهم اداره مملکت در این کشور عبارت از همین شده است در صورتیکه اگر زهر کدام از آقایان وزراء و وکلا سؤال شود که این پولهایی که داده میشود فایده ای دارد بطور کلی مردد و شاید بعضیها معصم بگویند خبر

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

نایب رئیس - آقای دکتر زنک

دکتر زنک - اگر اکثریت بشود بنده هم اصراری ندارم که صحبت کنم بخصوص که خیلی امیدوار بنتیجه تذکره یا صحبت نیستم بهر حال بنده بعنوان موافق اسم نوشته ام عرض کنم بنده موافق با گذشتن این لایحه هستم یعنی موافق بگذشتن لایحه این چهار دوازدهم برای اینکه کارها از این وضع خرابی که هست خرابتر نشود ولی اساساً البته بنده با یکدوازدهم و دو دوازدهم و چهار دوازدهم مخالف بودم حتی در اوایل مجلس وقتیکه کمیسیون بودجه تشکیل شد و لایحه ای آمد در کمیسیون بودجه آقای دکتر طاهری عقیده داشتند همان لایحه ای را که دولت آورده است لایحه مختصری بوده بگذرانیم از مجلس بگذرد و تصویب شود در سال ۱۳۲۳ بنده آنوقت با یک عده از آقایان رفقا معتقد بودیم که این بدر نمی خورد حتی آقای دکتر میلسیو که آنجا بودند بنده جدا اعتراض کردم و گفتم که در کجای امریکا یا مملکت دیگر بگوروزد کاغذ که چند سطر درش ذکر شده اسمش را بودجه مملکت میشود گذاشت ایشان هم جوابی نداشتند بگویند رفتند و یک قانون سختی هم گذشت که اگر تا آخر ماه بودجه جزء نیآورند وزراء حقوق نخواهند داشت و اینها بودجه جزئی آوردند ولی آنها هم مصادف شد که بدیم بودجه جزء هم فایده ندارد روی چه اساسی ما تصویب کنیم مملکت که تشکیلاتی ندارد و بنده فعلا خیلی خوشوقتیم که جناب آقای وزیر قبل از این تذکرات یک لایحه ای دادند که لایحه اساسی است امیدوارم اگر موفق بشویم و این لایحه از مجلس بگذرد شاید بگفتمی در این ولایت فلاح امیدی بگذشتن بودجه و اصلاح و رسیدگی بجزئیاتش نداریم این چهار دوازدهم هم اگر نگذرد آن مختصریکه از این دستگاه نامش باقی مانده نامش خواهد شد و از بین میرود اینست که از روی ضرورت و ناچارای موافقت میکنیم با گذشتن این لایحه چند دوازدهم ولی ضمنا بنده هم مثل سایر آقایان از موقع استفاده میکنم که یک تذکره ای بدیم عرض هم کردم که هر وقت اکثریت باشد بنده صرف نظر میکنم که این لایحه بگذرد باین تذکرات هم بنده اساساً موافق نبودم ولی بدیم که نقص آئین - نامه و نقص کار مجلس ما را وادار کرده است که این

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

نایب رئیس - آقای دکتر زنک

دکتر زنک - اگر اکثریت بشود بنده هم اصراری ندارم که صحبت کنم بخصوص که خیلی امیدوار بنتیجه تذکره یا صحبت نیستم بهر حال بنده بعنوان موافق اسم نوشته ام عرض کنم بنده موافق با گذشتن این لایحه هستم یعنی موافق بگذشتن لایحه این چهار دوازدهم برای اینکه کارها از این وضع خرابی که هست خرابتر نشود ولی اساساً البته بنده با یکدوازدهم و دو دوازدهم و چهار دوازدهم مخالف بودم حتی در اوایل مجلس وقتیکه کمیسیون بودجه تشکیل شد و لایحه ای آمد در کمیسیون بودجه آقای دکتر طاهری عقیده داشتند همان لایحه ای را که دولت آورده است لایحه مختصری بوده بگذرانیم از مجلس بگذرد و تصویب شود در سال ۱۳۲۳ بنده آنوقت با یک عده از آقایان رفقا معتقد بودیم که این بدر نمی خورد حتی آقای دکتر میلسیو که آنجا بودند بنده جدا اعتراض کردم و گفتم که در کجای امریکا یا مملکت دیگر بگوروزد کاغذ که چند سطر درش ذکر شده اسمش را بودجه مملکت میشود گذاشت ایشان هم جوابی نداشتند بگویند رفتند و یک قانون سختی هم گذشت که اگر تا آخر ماه بودجه جزء نیآورند وزراء حقوق نخواهند داشت و اینها بودجه جزئی آوردند ولی آنها هم مصادف شد که بدیم بودجه جزء هم فایده ندارد روی چه اساسی ما تصویب کنیم مملکت که تشکیلاتی ندارد و بنده فعلا خیلی خوشوقتیم که جناب آقای وزیر قبل از این تذکرات یک لایحه ای دادند که لایحه اساسی است امیدوارم اگر موفق بشویم و این لایحه از مجلس بگذرد شاید بگفتمی در این ولایت فلاح امیدی بگذشتن بودجه و اصلاح و رسیدگی بجزئیاتش نداریم این چهار دوازدهم هم اگر نگذرد آن مختصریکه از این دستگاه نامش باقی مانده نامش خواهد شد و از بین میرود اینست که از روی ضرورت و ناچارای موافقت میکنیم با گذشتن این لایحه چند دوازدهم ولی ضمنا بنده هم مثل سایر آقایان از موقع استفاده میکنم که یک تذکره ای بدیم عرض هم کردم که هر وقت اکثریت باشد بنده صرف نظر میکنم که این لایحه بگذرد باین تذکرات هم بنده اساساً موافق نبودم ولی بدیم که نقص آئین - نامه و نقص کار مجلس ما را وادار کرده است که این

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

نایب رئیس - آقای دکتر زنک

دکتر زنک - اگر اکثریت بشود بنده هم اصراری ندارم که صحبت کنم بخصوص که خیلی امیدوار بنتیجه تذکره یا صحبت نیستم بهر حال بنده بعنوان موافق اسم نوشته ام عرض کنم بنده موافق با گذشتن این لایحه هستم یعنی موافق بگذشتن لایحه این چهار دوازدهم برای اینکه کارها از این وضع خرابی که هست خرابتر نشود ولی اساساً البته بنده با یکدوازدهم و دو دوازدهم و چهار دوازدهم مخالف بودم حتی در اوایل مجلس وقتیکه کمیسیون بودجه تشکیل شد و لایحه ای آمد در کمیسیون بودجه آقای دکتر طاهری عقیده داشتند همان لایحه ای را که دولت آورده است لایحه مختصری بوده بگذرانیم از مجلس بگذرد و تصویب شود در سال ۱۳۲۳ بنده آنوقت با یک عده از آقایان رفقا معتقد بودیم که این بدر نمی خورد حتی آقای دکتر میلسیو که آنجا بودند بنده جدا اعتراض کردم و گفتم که در کجای امریکا یا مملکت دیگر بگوروزد کاغذ که چند سطر درش ذکر شده اسمش را بودجه مملکت میشود گذاشت ایشان هم جوابی نداشتند بگویند رفتند و یک قانون سختی هم گذشت که اگر تا آخر ماه بودجه جزء نیآورند وزراء حقوق نخواهند داشت و اینها بودجه جزئی آوردند ولی آنها هم مصادف شد که بدیم بودجه جزء هم فایده ندارد روی چه اساسی ما تصویب کنیم مملکت که تشکیلاتی ندارد و بنده فعلا خیلی خوشوقتیم که جناب آقای وزیر قبل از این تذکرات یک لایحه ای دادند که لایحه اساسی است امیدوارم اگر موفق بشویم و این لایحه از مجلس بگذرد شاید بگفتمی در این ولایت فلاح امیدی بگذشتن بودجه و اصلاح و رسیدگی بجزئیاتش نداریم این چهار دوازدهم هم اگر نگذرد آن مختصریکه از این دستگاه نامش باقی مانده نامش خواهد شد و از بین میرود اینست که از روی ضرورت و ناچارای موافقت میکنیم با گذشتن این لایحه چند دوازدهم ولی ضمنا بنده هم مثل سایر آقایان از موقع استفاده میکنم که یک تذکره ای بدیم عرض هم کردم که هر وقت اکثریت باشد بنده صرف نظر میکنم که این لایحه بگذرد باین تذکرات هم بنده اساساً موافق نبودم ولی بدیم که نقص آئین - نامه و نقص کار مجلس ما را وادار کرده است که این

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

نایب رئیس - آقای دکتر زنک

دکتر زنک - اگر اکثریت بشود بنده هم اصراری ندارم که صحبت کنم بخصوص که خیلی امیدوار بنتیجه تذکره یا صحبت نیستم بهر حال بنده بعنوان موافق اسم نوشته ام عرض کنم بنده موافق با گذشتن این لایحه هستم یعنی موافق بگذشتن لایحه این چهار دوازدهم برای اینکه کارها از این وضع خرابی که هست خرابتر نشود ولی اساساً البته بنده با یکدوازدهم و دو دوازدهم و چهار دوازدهم مخالف بودم حتی در اوایل مجلس وقتیکه کمیسیون بودجه تشکیل شد و لایحه ای آمد در کمیسیون بودجه آقای دکتر طاهری عقیده داشتند همان لایحه ای را که دولت آورده است لایحه مختصری بوده بگذرانیم از مجلس بگذرد و تصویب شود در سال ۱۳۲۳ بنده آنوقت با یک عده از آقایان رفقا معتقد بودیم که این بدر نمی خورد حتی آقای دکتر میلسیو که آنجا بودند بنده جدا اعتراض کردم و گفتم که در کجای امریکا یا مملکت دیگر بگوروزد کاغذ که چند سطر درش ذکر شده اسمش را بودجه مملکت میشود گذاشت ایشان هم جوابی نداشتند بگویند رفتند و یک قانون سختی هم گذشت که اگر تا آخر ماه بودجه جزء نیآورند وزراء حقوق نخواهند داشت و اینها بودجه جزئی آوردند ولی آنها هم مصادف شد که بدیم بودجه جزء هم فایده ندارد روی چه اساسی ما تصویب کنیم مملکت که تشکیلاتی ندارد و بنده فعلا خیلی خوشوقتیم که جناب آقای وزیر قبل از این تذکرات یک لایحه ای دادند که لایحه اساسی است امیدوارم اگر موفق بشویم و این لایحه از مجلس بگذرد شاید بگفتمی در این ولایت فلاح امیدی بگذشتن بودجه و اصلاح و رسیدگی بجزئیاتش نداریم این چهار دوازدهم هم اگر نگذرد آن مختصریکه از این دستگاه نامش باقی مانده نامش خواهد شد و از بین میرود اینست که از روی ضرورت و ناچارای موافقت میکنیم با گذشتن این لایحه چند دوازدهم ولی ضمنا بنده هم مثل سایر آقایان از موقع استفاده میکنم که یک تذکره ای بدیم عرض هم کردم که هر وقت اکثریت باشد بنده صرف نظر میکنم که این لایحه بگذرد باین تذکرات هم بنده اساساً موافق نبودم ولی بدیم که نقص آئین - نامه و نقص کار مجلس ما را وادار کرده است که این

پوررضا - تنها بقاضی نروید آقای مهندس فریور بنده پیشنهاد کننده هستم می خواهم صحبت کنم

مهندس فریور - اگر پیشنهاد کننده هستید من حرفی ندارم

درست نمیشود بنده امسال در کرمانشاه دیدم که در نظام وظیفه پارسل وزارت جنگ با کمال حسن نیت دستور داده بود که رسیدگی بکنید که مامورین نظام وظیفه اگر از اشخاص رشوه گرفته باشند آنها را مجازات بکنید مامورین نظام وظیفه رشوه گرفته بود و با اصرار وادار کرده بوده اشخاص را که اگر پولی داده اند بیایند بگویند آنها هم یک ثلث بکشند آنچه که داده بودند گفته بودند دو ماه پیش رفتیم آنجا دیدیم که رئیس نظام وظیفه آنجا رفته است سراغ اشخاص و آنها را توقیف کرده است که چرا گفتید ما پارسل پول دادیم دو مرتبه اینها را گرفته بودند و نیت توقیف بودند برای اینکه شماها اعتراف بپردازن رشوه کرده اید پس در این صورت مردم چه کنند اگر بدهند و شکایت نکنند میگویند دادید یا ندانید وقتی که گفتند در صورتی که قانون هم آنها را معاف کرده است دفته دوم مامورین میروند آنها را تعقیب میکنند و دستور میدهند که پرده پوشی بکنند بنابر این بنده معتقدم که اصلاح کارهای اداری با بخشنامه با اقدامات غیر مؤثر با نتیجه و تردید ممکن نیست عملی بشود در اداره کشور حتی سر رشته از دست همین مجلس هم خارج شده است هیچکس وکیل و نه وزیر و نه ادارات کار را برای نفس کار برای پیشرفت کار و روی یک متد معینی نمیکنند امروز بیرون منظره این مجلس را نگاه کنید وقتی که بیرون تشریف میبرید در کمیسیون بودجه این طرف آن طرف اشخاص دستهای آینه میگویند آقا خواهش میکنم فلان بصره را بکنند خواهش میکنم فلان ماده را قبول بکنند برای چه اینطور شده است و برای اینکه اینها امیدی ندارند که آن ماشین و آن اداره خود بخود کار بکنند امیدواری این را ندارند که وزیر اداره با رئیس اداره با مامور اداره که کارش فلان عیب را دارد اصلاح شود میباید بوسیله کمیسیون بودجه و بوسیله کلاسهای کار بکنند در صورتی که میلیون ها مردم هستند که نه راه کمیسیون بودجه را بلد هستند نمیتوانند بیایند در این محوطه مجلس و نه این و کلاز می شناسند بنده از آقایان می خواهم سؤال بکنم تکلیف آنها چیست یک عده زیادی هستند در این مملکت همان میلیون ها اشخاصی که عرض کردم آیا اینها غیر از دادن مالیات و دادن نظام وظیفه و تکلیف و حق دیگری دارند از این مملکت و باید استفاده بکنند یا غیر مقتضیات امروز دنیا ایجاد میکنند که مایک

دادگستری بکنند ، در وزارت دادگستری جوانهای تحصیل کرده و فاضلین را که وجود داشته اند تمام بیرون آمده اند و مشغول وکالت عدلیه شده اند برای چه ؟ برای اینکه در آنجا حقوق کافی داشته و در مقام احترام کافی داشتند یعنی خودشان را مستقل میدانستند و امروز در بجای رسیده است که آقای وزیر دادگستری شاهدند که وقتی يك پستی خالی میشود دست دادستان استان کرمانشاه مدتی میکند و بعد در وقت دادطلب پیدا نمیشود بقدری کارهاست و مبتدل شده است که بکنند عضو کوچک هم حاضر نمیشود از پشت يك میز که در تهران دارد بگذرد و دادستان استان بشود برای اینکه شغل ثابت نیست بنگاههای اقتصادی مارانگه کنیز که بعضی بنگاههای ما مثل شرکت بیه مثل بانک کشاورزی اشخاص را گذاشته اند سرکار که صلاحیت آن کار را ندارند و وارد آن کار نمیشوند و مخصوصا این مؤسسات يك طوری شده است که هر کسی بیکار شد يك مدتی او را میکند و سر آن کارو همان کار را میدهد بیک کسی که کاری نداشته باشد در صورتی که در آن مؤسسات اشخاص هستند که رفته اند بارویا تحصیل کرده اند متخصص شده اند برای این کار آن هارائوی سرشان زده اند و به منظور نگاهشان داشته اند اینها باید گفته شود این ناراضیاتی ها را این جریانها سوء عاقبت خوشی نخواهد داشت و اگر چه این نکتیوم بنیاد سوم بر میخیزد در این مملکت دزدی تعقیب نمیشود از جناب آقای وزیر دادگستری بیخبرید از جناب آقای وزیر دارائی سؤال میکنم اگر توجه داشته باشند (بعضی از نمایندگان - بفرمائید) خواستم بجناب آقای وزیر دارائی عرض کنم برای این که سؤال که فایده و اثری ندارد این جا باید عرض کنم که آقای سیمینی رئیس دارائی سابق کرمانشاه که مقدار زیادی غارت کرد از اموال مردم و مال دولت چطور شد ؟ و کجارت از آقای وزیر دارائی سؤال میکنم - که آقای صالحی رئیس خواربار کرمانشاهان که شهرهای کرمانشاه قند و شکر و چای نداده است و دوازده هزار را برانصد کورین را بیک نفر هم دست خودش داده است و در مدت یکسال محصول آنجا را فقط بان شخص تحویل داده است چنانچه است آنجا و چرا برای او مجاز که ای تشکیل نمیشود (لنکرانی - بدلیل رشیدیان) مجاز که اینها شکالی ندارد بنده را ما موریکند برود برای بازرسی عرض میکنم بکنند اداره که ماهی با تصد تومان حقوق دارد شبی دوهزار تومان بردواخت میکند در قمار باید او را فوراً از پشت میز بیرون آورد دیگر مجاز که نمیخواهد مجاز که کردن در این جا دروغ است معنی ندارد باز بر سر میروند يك چند روزی هم بهلوی ایشان شام نهد میخورد و بعد بر میگرد (دکتر کشاورز - از قرار معلوم بعضی از کلا دفاع میکنند) و بنده در همین قضیه با دم هست بعنوان مخبر چون بنده وکیل دادگستری بودم بعنوان وکیل بنده را ما مور کرده بودند در دیوان کبیر که دفاع کنم از يك عملی که متهم بود با خلاص مال دولت و جعل در اسناد رسمی چه کرده بود ؟ يك ترفندی يك ورقهای باو داده بودند و رویش نوشته بودند ۲۰ ریال که برود بگیرد در راه یا حقیقت داشت یا نداشت آن دورا کرده بود چهار ۲۰ ریال راه ۴ ریال کرده بود و این صورت ظاهر هم خلاص در مال دولت بود و هم جعل در اسناد رسمی ، بالئی خرج شده بود و دستگاه دولت

براه انداخته بود و او را از برود آورده بودند بهران معا که اش می کردند تمام دستگاه ادارات و دیوان کبیر راه افتاده بود برای معا که و مجازات این آدم در این مملکت در این مجلس از ابتدای حسن نیت ، نسبت به بهداری زیاد بوده است و هر جوری که ممکن بود و توانستیم کمک کردیم ولی از جناب آقای وزیر بهداری سؤال میکنم که درده بخش کرمانشاه در کدام يك طبیب هست در دو بخش فقط دو طبیب مجاز است و در هشت بخش دیگر طبیب نیست یعنی در يك ناحیه ای که صد هزار نفر جمعیت دارد مثل سنقر و هرسین طبیب وجود ندارد (دکتر رادمنش - احتیاج نیست وزارتخانه داریم کافی است) احتیاجات بوده وزارت فرهنگ را ما اینجا تصویب کردیم و میبندیم بودیم که لااقل يك کارهای کوچک که در این قانون پیش بینی شده است عملی شود از جمله تاسیس يك دانش سرای مقدماتی در کرمانشاه بود آقای وزیر فرهنگ هم موافقت کردند و تلگراف کردند بر رئیس فرهنگ آنجا که دانش سرای مقدماتی آنجا را تاسیس کند ولی وزارت دارائی احتیاجات آنجا را رفع نکرده است بعد از آنکه اعلان کردند و صد نفر شاگرد که آمده اند آنجا مینویسند و روزها در يك اطاق سردنماك بانتظار اینکه این اختیارات ابلاغ شود روی زمین میشینند و شبها هم روی زمین میخوابند ، در سالهای گذشته از اق عسوم در اینجا کم شده بود و گران شده بود و همه چیز قیمتش بالا رفته بود میگفتند که قشون خارجی يك مقدار زیادی از این ارزاق را مصرف میکنند و لسی امروز در بعضی قسمتها قشون خارجی املا وجود خارجی ندارد یا اگر هست کمتر شده یا احتیاجاتشان کمتر شده و آن موضوع نیست ولی مهلتا روز بروز گرانی قیمت اجناس بیشتر میشود و بالا میرود و وضع زندگانی مردم روز بروز سخت تر میشود شاخص هزینه زندگانی که بانك ملی صادر میکند بطور مستقیم بالا میرود این برای چیست ؟ برای اینکه توانی که راجع باختکار برای جلوگیری از این کارها بود یکیش اجرانشان من نمیدانم کدام يك از آقایان اطلاع دارند که با آن دستگاه عریض و طویلی که در این مملکت تشکیل شده بود چه کاری کردند این جا هم بایستی همان را عرض کنم باز مثل قضیه مامورین ادارات است این مجاز که لازم ندارد يك بازرسی برود ببیند این جنسی را که امروز پنج هزار می ارزد وقتی دو تومان میفرودند فوراً او را تعقیب کنید والا اگر بنا باشه شش دهمه برود بدلیه و بعد از هفت سال برود دیوان تمیز و اقل بعد از یکسال از دیوان تمیز رای صادر شود این کار بهیچ جا نمی رسد و متأسفانه وقتی اینجا صحبت میشود می گویند مملکت خراب است و از بین میرود فلان است این را بگذارید برای وقت دیگر بنده متکرر بدبختی مملکت نیست ولی عرض میکنم که این ملل مترقی اینهایی که جنگ میکردند اینهایی که بمب بالای سرشان می آمد آیا اینها از کار کردن عاجز بودند ؟ اگر واقعا عاجز می شدند که نمیتوانستند جنگ کنند ، اینکه طرز فکر نیست ، طرز عمل نیست الان وضع پولی ما بعد از این جنگ و بعد از این وقایع گرانی معلوم نیست چیست (صحيح است) وضعیت پول ما خواهی نخواهی باید اصلاح شود بچه صورتی باید اصلاح شود آیا بصورت بر کشتن بحال سابق بصورت تثبیت و اینها يك مسأله است که دولت و وزارت دارائی باید فور مشغول

حالش شود نه اینکه وقتی که نتایج بد اقتصادی پیدا شد آنوقت دست بدست بوالیم و ببینیم که متأسفانه کار از کار گذشته است ، خلاصه بنده زیاد معطل نمیکم و کوتاه میکنم مطالب را و عرض میکنم که درد زیاد است و بطوریکه ملاحظه بفرمائید هر کدام از آقایان نمایندگان هزاران بار این مطالب و مطالب لازم دیگر را گفته اند ولی باید یک قدری فداکاری کرد یک قدری از خود گذشتهگی کرد و الا بنده عرض میکنم بهمان آقایان بهمان اشخاصی که در این مملکت از این وضع خراب استفاده میکنند اگر قدمی برای اصلاحات برندارند وضع خراب تر خواهد شد و زندگی برایشان سخت خواهد شد

نایب رئیس - آقای نبوی

عادت بر این جاری شده است هر وقت صحبت از بودجه است کلیات زیادی راجع باوضاع مملکت گفته میشود ولی چون بقدر کافی آقایان نمایندگان مطالبی را فرمودند بنده از این دیگر پیروی نمیکم و خیال نمیکم که تأخیری داشته باشد و همانطور که آقای طباطبائی گفتند بنده فعلا وارد میشوم در اصل موضوع ، اینکه بنده در ستون مخالف اسم نوشتم نه از این نظر بود که بنده با گذشتن این لایحه مخالفم بلکه معتقدم که این لایحه باید بگذرد فقط ابهام و اجامالی در بعضی از مواد این لایحه بنظر رسید و خواستم عرض کنم که چون همانطوری که بعضی از آقایان فرمودند مجلس عادتش بر این نیست که کاری انجام بدهد و يك قانونی بگذرد در تمام این دو سال نمیدانم که قانون مهمی از مجلس بگذرد و همین رویه باعث شده است که وقتی يك لایحه را بمجلس میآورند باطمینان اینکه شاید آن لایحه بگذرد انواع مطالب مختلف را در آن لایحه بهم مخلوط میکنند و يك چیز هفت جوش درست میکنند و می آورند - این لایحه هم همانجور شده است بسیاری از مطالبی که در این لایحه گنجانده اند اساسا مربوط به بودجه نیست و البته میدانم چرا این کار را کردند برای اینکه اگر هر يك از اینها را بصورت يك لایحه مستقلی می آوردند حتما در این مجلس نمیتوانست چنانکه ما دیدیم که اوریج دیگر هم نگذشت از طرفی مثلا موضوعات مختلفی را که هر کدام ماده بخصوصی است در این لایحه آورده اند و ذکر کلمه ماده هم احتراز کرده اند و بصورت الف و ب و ج در آورده اند بقیال اینکه يك ماده بجا بدهد تصور نشود که روی آن علیحده بحث و صحبت بشود خواسته اند تمام این مطالب در ضمن يك ماده تصویب شود ، در حالی که همانطور که عرض کردم اصلا موضوعات بهم مربوط نیست اگر مجلس این رویه را نپیداقت و همین قوانینی که در این مدت به مجلس آمده است میگذاشتند بسیاری از شکایات نمیشد این قوانینی که این جادان شده است مثلا قانون راجع باطلاک و اکلان که مدتها است آمده است به مجلس اگر تصویب شده بود شکایات يك عده زیادی رفع میشد حالا بنده وارد میشوم در مجازات مطالبات کارخانه های اسلحه سازی را وصول کند و مخارج آنرا بپردازد ، بنده میخواستم این را آقای مخبر کمیسیون یا جناب آقای وزیر دارائی توضیح بدهند که این مطالبات از چه کسانی است و از چه عملی است و چه مطالباتی است در این چند سال بعد از جنگ هرات این کارخانه ها چه می کردند و آیا در این مدت که کار میکردند هواتش بخزان مملکت ما می شد یا خیر چون بنده

به بودجه سال گذشته که نگاه کردم هیچ رقم وصولی بنام عایدات کارخانه اسلحه سازی ندیدم و بسیار به موقع است اگر آقایان این را توضیح بدهند (در این موقع عده کثیری نبود و پس از ورود چند نفر از آقایان نمایندگان عده برای مذاکره کافی شد) این یکی از عرض بنده بود عرض دیگر بنده راجع باین است که حکمیت بین دولت و اشخاص را در این قانون ممنوع کرده اند همانطور که اول عرض کردم این قانون يك قانون هفت جوشی است ممنوع کردن حکمیت یا انقاع حکمیت از وظایف کمیسیون بودجه نیست يك امری است که حتما باید در کمیسیون دادگستری رویش صحبت شود و تصویب گرفته شود و باضافه اصلا عمل صحیحی هم نیست چون همه آقایان میدانند که دولت کارهای زیادی دارد که به مقاطعه و کثرت با اشخاص و اگزارشان اگر مقاطعه کنندگان بدانند که به دست کارشان بدلیه میکشد بچه چوچه حاضر نیستند که با دولت معامله کنند اینها خیال میکنند اگر اختلافی بین آنها و دولت شد بحکمیت رجوع میشود و بطریق سهل و ساده کار آنها انجام میشود ولی اگر این طور تصور کنند که ممکن است دولت پول آنها را ندهد و بدهم رجوعشان کند بدلیه باین ترتیب کسی حاضر نمیشود که با دولت معامله کند و بنائی کند و راه سازی کند و در همه جای دنیا هم معمول است که اختلافات مقاطعه کاری و کارهای بین دولت و افراد با حکمیت قطع و فصل میشود و بنظر بنده این ماده بکلی زائد است و اگر آقایان موافقت کنند باید در موقع اخذ رای تجزیه شود و حذف شود ، عرض کنم ماده دیگری اینجا نوشته شده است که دولت اجازه دارد بیشکارهای دارائی معادل حقوقی که فلان بگیرند اضافه بدهد ولی قید شده است آن بیشکار های دارائی که جانشین بیشکار امریکائی باشد بنده نفهمیدم که این قید چه لزومی دارد اگر بنا باشد که بیشکاران مالیه باید يك کمکی بشود این قید که جانشین بیشکار امریکائی باید باشد چیست بلکه يك حوزه باشد که قیلا ما مور امریکائی اصلا فرستاده نشده باشد بنابر این بقیده بنده باید این جمله برداشته شود دیگر اینکه این ماده تا يك حدی هم تبعیض است ممکن است سرو صدای سایر مستخدمین راهم بلند کند وقتی که ما قائل شدیم که مثلا بیشکار دارائی يك استانی يك اضافه حقوقی داده شود شاید رئیس دادگستری آنجا هم این تقاضا را بکنند یا استناد آنجا هم همین تقاضا را بکنند بطور کلی تبعیض خوب نیست همانطور که در قسمت مهندسين بنده بسیار موافقم که يك طبقه تحصیل کرده که خدمت هم میکنند يك اضافه داده شود و اضافه هم در این باره ای این طبقه منظور شده است و اضافه قابل توجهی هم نیست ولی بنده خیال میکنم که این هم يك تبعیض است (دکتر اعتبار سخاوش میکنم آقای نبوی این را دیگر نفر میباید دیگران گرفته اند) (مهندس فریور - این تبعیض نیست) ممکن است سایرین هم بگیرند که ما هم يك چنین چیزی بدهیم ، عرض کنم خدمتان بنده مطلعم که همکار محترم آقای رحیبیان مدتهاست که راجع به بیمارستانهای نوچان صحبت میکنند و در آنجا با خرج مردم بیمارستانهایی درست شده است ولی این بیمارستانها خراب و متروک و نیمه کاره مانده است و با مختصر وجهی ممکن است آنها تعمیر شود حالا اینجا برای اینکه ایشان را قانع کرده باشند يك ماده گنجانده اند که هیچ نتیجه

عملی ندارد و نوشته اند وزارت دارائی مکلف است در بودجه سال ۱۳۲۰ يك مبلغی را برای اینکار منظور کند ما مکرر دیده ایم که در قوانین نوشته اند که دولت فلان کار را بکند (فرهودی - عکسش را کردند) و نکرده است و هیچ آن کار عملی نشده است باضافه از قبیل این بیمارستانها در تمام شهرها در غالب شهرهای خراسان که بنده مطلعم بیمارستان هائی بخرج مردم خیر ساخته شده است بعضی تمام شده و بعضی ناتمام است و بهتر بود اگر واقعا میخواستند اینکار را بکنند به ما جا تعمیم بدهند و باز بنده تشکر میکنم که همین ماده را هم گذاشته اند در صورتیکه میدانم که عملی نخواهد شد ، در این جا دوسه فقره ماده است راجع بکلیه بوزارت جنگ آقایان مسرتند که از اول سال چندین قانون گذشت که در هریک از آنها برای وزارت جنگ يك وجوهی و يك مزایائی را در نظر گرفت بنده بطور کلی معتقد هستم که مملکت احتیاج بقوای نامیه دارد و باید هم این وجوه بوزارت جنگ داده شود ولی بیشتر این مزایائی که قائل شده اند بوجب این قوانین فقط شامل افسران میشود بنده عرض میکنم چرا با افسران داده نمیشود ولی چیزی که مورد توجه نیست وضعیت سربازان است (صحيح است) آقایان هم وضعیت سربازان را در کرچه ها و خوابگاهها دیده اند که همه لخت و عرو و پارو کتف هستند (صحيح است) عده زیادی سربازان خراسانی و نیشابوری در طهران هستند که آنها گاه گاهی با من ملاقات میکنند تمام آنها از وضع غذا و بهداشت خودشان شکایت دارند اغلب آنها مریض هستند در صورتی که ما هم میدانم بودجه که داده میشود کافی است و نمیشود بگوئیم که دولت دستش بسته است و نمی تواند وضعیت آنها را بهتر کند مکرر هم راجع بحال سربازها در مجلس صحبت شد ولی عملا در خارج دیدیم که هیچ تأخیری نکرد جناب آقای وزیر جنگ بایستی توجه بیشتری بفرمائید سر کشتی بیشتری بوضع سربازخانه ها بکنند شایع و متواتر است بلکه بطوری شایع و متواتر است که میشود رویش اظهار عقیده کرد میگویند که از چیزی آنها جدا کردند و تمام آنها را صرف کارهای شخصی میکنند در این قانون توجه زیاد تری بشود که مردم بخدمت سربازی تشویق شوند اگر شما هم ببینید افرادی فرار می کنند از خدمت وظیفه علتش سخت گیری زیاد است که درباره آنها میشود علتش زندگی بسیار بدی است که در این سرباز خانه ها دارند (صحيح است) اغلب مردم فقیر و پریشانند ولی آن زندگی با فقر و پریشانی خودشان از هیچ میدهند باین سختی که در سرباز خانه از حیث دو غذا و اواش میبینند عرض دیگر بنده راجع باین مواد استخدای است که اینجا نوشته اند انقدر مواد استخدای برای مستخدمین ما وضع کردیم که اگر يك نفر کسی که بقوانین هم خیلی آشنا باشد باز بخواهد اینها را جمع و جور کند و در خارج اظهار اطلاع کند تقریبا میشود گفت برایش مجال است هر وقت يك قانونی در مجلس گذشت بکلی دو ماده تبصره برای کارهای مستخدمین دولت بوده است و بنده میخواهم يك تذکره بجناب آقای وزیر دارائی عرض کنم و مکرر هم در مجلس گفته شده است و مورد نظر آقایان نمایندگان است که قانون استخدام راجع وجود کند و يك کاسه بکنند بلکه موفق شوند يك قانون استخدای تاخانه این دوره بمجلس بیاورند و عرض دیگری ندارم پیشنهادی هم تقدیم کرده ام که در موقع خودش خوانده میشود

بعضی از نمایندگان - ختم جلسه

نایب رئیس - آقای وزیر جنگ - آقای وزیر جنگ بفرمائید .

وزیر جنگ (آقای سر لشکر رضائی) - آقای نبوی يك قسمتی توضیحات راجع بمطالبات تسلیحات فرمودند که بنده مجبورم راجع بآن قسمت يك خلاصه ای از تاریخچه پیش آمد تسلیحات و اینکه بچه صورت در آمد بعرض آقایان برسانم در ۲۲ که ما بودجه وزارت جنگ را بمجلس شورای ملی آوردیم و گذشت در موقعی بود که جناب آقای فوام قرار دادی با دولت دوست و مجاور خودمان شوروی بستند که معادل صد هزار تفنگ بسازیم . . .

بعضی از نمایندگان - آمده کافی نیست

وزیر جنگ - . . . وقتی که این سفارشات قبول شد در کمیسیون بودجه ما گفتند که عجله که این کارخانجات بنفع دولت دوست ما کار میکنند بنا بر این این کارخانجات را در اختیار وزارت پیشه و هنر بگذارید که حقوق افسران را شما بپردازید و مخارج کارخانجات را وزارت پیشه و هنر بپردازد و از شش میلیون بودجه که پیش بینی شده بود در حدود يك میلیون از بودجه در اختیار تسلیحات گذاشته شد و بقیه ۵ میلیون زده شد کارخانجات رفتند و تحت نظر نظام مالی وزارت پیشه و هنر عمل کردند البته دولت شوروی يك مقداری ماشین آلات از باب قیمت تفنگ با ما داده بودند که در حساب مطالبات قرار بود برود و يك قسمت هم قرار بود بعداً بپردازند این مطالبات تسلیحات مقصود تصفیه آن حساب تفنگ است که مطالباتی که دارد این مطالبات را دولت وصول کند و مخارجی که از آن بابت شده است میدهد بعد از آنکه آن سفارشات تمام شد چون ما بودجه ای نداشتیم از اول همه اسلحه وزارت دارائی نتوانست حقوق این کارخانجات را بپردازد یعنی چهار هزار نفر کارگری را که ما داشتیم حقوقشان تأمین نبود و پایشان روی هوا بود يك مقداری بطور وام با ما دادند يك مقداری هم ما از بانك تعاونی سه قرض کردیم برای اینکه کارگرا که هر روز باید مزد بگیرند نمیشود معطل گذاشت این يك حساب تودرتویی شده است و بعد از اینکه آن قسمت بودجه گذشت و وزارت دارائی متقبل شد که حقوق کارگران را بپردازد قسمت پرداخت حقوق تأمین میشود مطالبات هم هر چه هست وزارت دارائی دریافت دارد اما راجع بقسمت کمک بودجه که در این قسمت متم نسبت بوزارت جنگ ذکر شد اگر منظور آن ۶ میلیون و چهار صد هزار تومان است لازم است بعرض آقایان برسانم که در موقعی که لایحه اختصاصی وزارت جنگ در روزدر کمیسیون بودجه مجلس مطرح بود آقای مهندس فریور راجع به آن سه میلیون دلار يك توضیحاتی خواستند و موافقت کردیم که ما آن سه میلیون دلار را از آن قسمت بپردازیم بنده هم برای اینکه کار ما در آن قسمت معطل نبود موافقت کردم که از آنجا برداشته شود تا توضیحات کاملتری داده شود و در اول سال که بودجه تنظیم کردیم امریکائیها وعده داده بودند که پارچه برای لباس ارتش از امریکا بیاورند و بنا بر این يك قسمت از بودجه را ما بفرم دلار برده بودیم برای اینکه بتوانیم ب امریکائیها از باب آن پارچه ها و کفش و غیره

بپردازیم بعد از آنکه وضع جنگ زاپون و کشمکش شدیدتر شد و امریکاییها گفتند که این پارچه ها را نمیتوانیم بدهیم با وزارت دارائی با نماینده امریکائی وزارت دارائی مذاکره شد که از بابت آن دلارها تسعیرش را بر رسم علی الحساب بماندند و ما در کارخانجات خود ایران پارچه برای ارتش سفارش میدیم این کار را کردیم شش میلیون و چهار صد هزار تومان از دارائی وصول شد حالا که آن سه میلیون دلار را بدیم این شش میلیون و چهار صد هزار تومان باید باداده شود و حتی ما از آن ۹ میلیون و کسری که معادل سه میلیون دلار بود ما گفتیم که الان که بودجه مانکافو میکند ما احتیاج نداریم بنا بر این سه میلیون دلار بدل شده است شش میلیون و چهار صد هزار تومان که وزارت دارائی بطور مساعد بماند داده بود اما راجع به نمایندگان افراد که فرمودید مرافقت میشود و غذای افراد هم انقدر بد نیست با مرافقت هایی که شده است غذایشان بد نیست حتی عده که مادرشرف آباد داشتیم شایعات زیادی بود که وضع زندگانی آنها بد است بنده بازرس فرستادم و اشخاص دیگر را هم فرستادم و دیدیم که آنها وضع زندگانیشان بد نیست با اینکه یک اردوی موقتی وسط صحرا بدون جا بود غذایشان خیلی مرتب بودند در آنجا شکایت زیادی ندیدم ولی در یاد گانهای خارج مثلا یک عده هائی مأمور میشوند که بروند از جایی بجایی که در آنجاها تدارکات ضروری پیش بینی نشده است احتمال میرود که از حیث روغن یک چیزی کسری بیاید و وضعیت غیر مادی باشد معذرتانده میتوانم بگویم از وقتی بنده در وزارت جنگ هستم الان از یک ماه باین طرف که بنده در وزارت جنگ هستم بازرسانی به نواحی فرستاده ام و این مشکلات را رسیدگی میکنیم و امیدواریم که این مشکلات مرتفع شود و ما هم ملت راجع با افراد این کشور که در خدمت نظام هستند هیچ نوع نگرانی نداشته باشند

یکی از نمایندگان - اصلا روغن نمیدهند

لنکرانی - یک نفر را بفرمائید بیاید بنده میخواهم بروم سرم درد گرفته است آقای رئیس (یکی از نمایندگان - ختم جلسه) یکمده بیرون راحت نشسته اند و ما را اینجا حبس کرده اند آخر این چه وضعی است؟

دکتر کشاورز - ۱۱۴ نفره حاضر در مرکز هستند آخر کجا هستند

لنکرانی - بنده باید بنشینم دیگه گران رفته اند خانه هایشان من حالا با احترام بیانات آقای دکتر معظمی بازم می نشینم

دکتر معظمی - چون آقای نبوی فرمایشاتی فرمودند لازم شد که بنده جواب عرض کنم راجع باینکه چرا مواد این گزارش یک شکل نیست علت اساسی این است که بودجه مملکتی تصویب نشده است و چون بودجه مملکتی تصویب نشده است بنظر بنده برای بودجه ۱۳۲۵ هم لازم است یک موادی بتصویب مجلس شورای ملی برسد تا اینکه وزارت دارائی بتواند بودجه ۱۳۲۵ را تنظیم کند

بعضی از نمایندگان - عده کافی نیست جلسه را ختم کنید بعنوان تنفس فردا صبح جلسه کنید

شماره ۱۷۰۱۲ ۲۴۹۹۲۶

قوانین

وزارت دارائی

فرمان همایونی راجع به اجرای قانون اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور در آبانماه ۱۳۲۴ که در جلسه اول آذرماه یکهزار و سیصد و بیست و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسیده است ذیلا ابلاغ میگردد.

با تأییدات خداوند متعال

پهلوی شاهنشاهی ایران
محل صحه مبارک

نظر باصل بیست و هفتم قانون اساسی مقرر می داریم

ماده اول - قانون اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور در آبانماه ۱۳۲۴ که در جلسه اول آذرماه یکهزار و سیصد و بیست و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای اینقانون هستند بتاریخ دهم آذرماه ۱۳۲۴

قانون اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور در آبانماه ۱۳۲۴

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود کلیه حقوق و مخارج وزارتخانه ها و ادارات و بنگاه های دولتی و سایر مخارج منظور در بودجه کل کشور را در ماه آبان ۱۳۲۴ طبق اعتبارات مصوب سال ۱۳۲۳ و بارهای تبصره ۳ و ۱ ماده واحده مصوب دوم آبان ماه ۱۳۲۴ پرداخت نماید

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه اول آذرماه یکهزار و سیصد و بیست و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید

رئیس مجلس شورای ملی
محمد صادق طباطبائی

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است
م - ۵۵۹۵
نخست وزیر

۴ - اعلام تنفس و تعطیل جلسه

نایب رئیس - اجازه بفرمائید تکلیف را معلوم کنیم (دکتر کشاورز - برای کسانی که جلسه را از اکثریت میاندازند تکلیف معلوم کنید) آقای اقبال پیشنهاد کردند که جلسات مجلس بعد از ظهر شود چون عده کافی نیست اجازه بفرمائید در جلسه آتی به پیشنهاد جناب عالی معارض شود جلسه را بعنوان تنفس ختم میکنیم جلسه فردا شروع ساعت هشت و نیم صبح در اینموقع یکساعت و بیست دقیقه بعد از ظهر مجلس بعنوان تنفس تعطیل گردید

نایب رئیس مجلس شورای ملی
امیر تیمور

شماره ۱۷۰۱۰ ۲۴۹۹۲۶

وزارت دارائی

فرمان همایونی راجع به اجرای قانون افزایش دولشگر بارتش و ترمیم حقوق افسران که در جلسه بیست و هفتم آبان ماه یکهزار و سیصد و بیست و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسیده بانضمام قانون مزبور ذیلا ابلاغ میگردد

با تأییدات خداوند متعال

پهلوی شاهنشاهی ایران
محل صحه مبارک

نظر باصل بیست و هفتم متمام قانون اساسی مقرر می داریم

ماده اول - قانون افزایش دولشگر بارتش و ترمیم حقوق افسران که در جلسه بیست و هفتم آبان ماه یکهزار و سیصد و بیست و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای اینقانون هستند بتاریخ دهم آذرماه ۱۳۲۴

قانون افزایش دو لشکر بارتش و ترمیم حقوق افسران

ماده واحده - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد اعتبارات ذیل را اضافه بر بودجه فعلی وزارت جنگ منظور و در وجه آن وزارت خانه بپردازد

الف - بوزارت جنگ اجازه داده میشود که ۱۲۱۳۲ نفر بسازمان فعلی ارتش اضافه نماید و بودجه چهارماهه آخر سال ۱۳۲۴ آن که در حدود ۵۲ میلیون ریال خواهد بود از طرف وزارت دارائی پرداخت خواهد شد

ب - برای بهبود اوضاع معاش افسران سالیانه مبلغ سی و پنج میلیون ریال از طرف وزارت دارائی اعتبار بوزارت جنگ داده میشود که بطریق ذیل استفاده نماید

- ۱ - حق اولاد برای هر طفل صغیری بدون رعایت درجه ماهیانه یکصد ریال
- ۲ - اضافه حقوق سنوات خدمت نسبت بافسرانی که بترفیح نائل نمیشوند در سال دوم ترفیح یکچهارم تفاوت حقوق بابت درجه بالاتر نسبت بدرجه فعلی و در سالهای بعد هم هر سال یکچهارم این تفاوت بعنوان اضافه حقوق داده خواهد شد
- ۳ - تفاوت ارزش زندگانی در نقاط مختلف کشور حد اکثر (۲۰ درصد) بیست درصد حقوق بابت درجه هر افسر در هر ماه
- ۴ - لباس بهر افسری سالیانه دودست لباس خدمت داده میشود

تبصره - وزارت جنگ مجاز است افسران جزء کادر ثابت را که تا این تاریخ مستعفی شده اند و مایل بدخول مجدد در ارتش باشند و محکومیت و سابقه سوئی نداشته باشند با همان درجه در ارتش استخدام نماید

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه بیست و هفتم آبان ماه یکهزار و سیصد و بیست و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید

رئیس مجلس شورای ملی
محمد صادق طباطبائی

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است
م - ۵۵۹۴
نخست وزیر